

MŪSU VISUOMENĖJ

DIRVA THE FIELD

The Ohio War History Commission Ohio State Museum

Atsk. Nr. 8 centai

ŠIOJE ŠALYJE

STASSENSO LAISKAS Stalinui buvo pereitos savaitės pabaigos visuotinė kalbų tema. Stasenas, respublikonų partijoje du kartu bandęs būti nominuotas kandidatu į prezidentus, bet ne-nominuotas, dabar Pennsylvaniajos universiteto prezidentas, pa-rašė ir paskelbė laišką Stalinui, kuriame primena jam savo pasi-matymą su juo Maskvoje 1947 metais, sakydamas, kad "ką aš sakiau tada apie Ameriką, tas dabar pasitvirtino". Kadangi tada Stasenas pasakė "prašom ir vėl kada apsilankyti", tai Stasenas dabar ir siūlosi vėl važiuoti į Maskvą ir dar kartą kalbė-tis su Stalinu ir įtikinti jį, kad jis keistų savo politiką...

Stasenas primena Stalinui, kad Stalino pranašystės apie Ameriką buvo klaidingos, o taip pat gerokai pakirito Rusijos politiką ryšium su Korėjos įvykiais ir bendrai kritikuoja Stalino politinius patarėjus, ku-rie, esą, jam duoda klaidingus patarimus bei informacijas.

Tos kritikos išvadoje Stasse-nas siūlo Stalinui pasukti link taikos ir laisvės visiems žmo-nėms, sustabdyti bažnyčių puo-limą Balkanuose, atidaryti sienas keleiviams, pirklams ir stu-dentams, o taip pat prisidėti prie Jungtinių Tautų sustiprinimo, pataisant jų chartą.

Stasenas mano, kad jeigu Stalinas sutiktų jį priimti, tai jis važiuotų ne vienas, o pasiim-tų su savim dar keletą žymių asmenų iš respublikonų tarpo (jų tarpe minimas ir Eisenhoweris). Tuo tarpu neatrodė, kad Stalinas šį kartą susigundytų pradėti derybas su privačiais žmonėmis. Valstybės Departamentas sako, kad tas laiškas turi tiek pat reikšmės, kiek Henry Wallace laiškas Kinijos diktatoriui.

MOKYTOJŲ per ateinančius 10 metų šioje šalyje reikės kas me-tai po 134 — 167 tūkstančiai daugiau. Iš viso per 10 metų mokytojų skaičius turėtų pa-didėti apie pusantro milijono. Tuo tarpu tas skaičius ne didėja, o mažėja, kadangi mokytojų at-lyginimas, palyginti su ūdar-biais kitose vietose, yra labai žemas ir visi gabesnieji žmonės bėga į kitus darbus. Ypač stinga mokytojų pradinėms mokyk-loms. Todėl yra siūlomas toks planas: pakelti mokytojų atly-ginimą, kad jis finansiškaai bū-tų patrauklesnis; išplėsti aukš-tesnėms mokykloms pasiruošu-sių mokytojų parengimą pradi-nėms; ateityje aukštesnėms mo-kykloms mokytojus rengti taip, kad jie būtų pasirengę dirbti ir pradinėse.

NUO PIRMADENIO prasideda gryduotys ir dentistų šaukimas į kariuomenę. Tuo tarpu jie turi tik registruotis, bet artimiausiu laiku gali būti ir pašaukta bent apie 1,000, jei neatsiras tiek, kurie savanoriais pasisiūlys.

BANKAI bus priversti suverž-ti kreditus, nes Federacinė Re-zervų Valdyba nutarė pareika-lauti, kad visi bankai padidintų savo rezervų atsargas. To pa-didinimo tikslas — kad suma-žėtų bankuose laisvų pinigų ir jie negalėtų taip lengvai duoti paskolų. Tai yra viena iš prie-monių kovai su infliacija.

LOJALUMO VALDYBA Vals-tybės Departamente išteisinio J. S. Service, kurį sen. McCarthy kaltino kaip pavojingą Ameri-kos saugumui, tai yra, kaip ko-munistų agentą. Nors buvo ma-noma, kad šio senatoriaus kal-tinimai ypač pagarsės artėjant rinkimams, tačiau McCarthy, kaip vasarą nutilo, taip ir nebe-kelia balso, o spauda tą triukš-

EINA 35 metai

Trumanas susitiks su gen. MacArthuru

Svarbiais klausimais šį šeštadienį 12:00 val. New Yorke, Statler viešbuty (Conf. Room 129) susirenka Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Tar-ryba apsvaistyti savo nusista-tymo dėl dabartinių metu svar-biausių visuomeninių klausimų. Jų tarpe pirmą vietą, be abejo, turės Pasaulio Lietuvių Bend-ruomenės organizavimosi klau-simas, o taip pat ir kai kurie dalykai, susiję su Amerikos Lie-tuvių Tarybos veikimu. Reikia tikėtis, kad konferencija nesa-sitenkins, kaip dažnai pasitaiko, vien tik bendro pobūdžio pasi-sakymais, o prieš prie visai konkrečių pasiūlymų. Tik kon-kretūs pasiūlymai kai kuriuos užsivilkiniusius reikalus gali iš-judinti iš "užšalimo". Kaip jau pranešta, konferencijoje dalyvau-s ne tik ALT Sąjungos Tarybos nariai, bet ir visa eilė skyrių pirmininkų bei kitų veiklių narių.

Katalikų srovės seimai

Rugsėjo paskutinėmis ir spa-lio 1 dieną Pittsburghe įvyks trys svarbūs katalikų srovės seimai - suvaizaičiai: Katalik Federacijos, Kunigų Vienybės ir Ateitininkų. Tuo tarpu tos organizacijos artimose laik-raščiuose pasirodė tik iškilmi-ngosios suvaizavių dalies apa-rašymai — įspūdiškai, kuriuose sakoma, kad buvo priimta la-bai daug ir labai pozityvių re-zoliucijų, bet tos rezoliucijos li-gi šiol dar nepaskelbtos. Pa-brežiama, kada Katalikų Fede-daricija pasisakė palankiai Pa-saulio Lietuvių Bendruomenės organizavimui. Tuo pačiu me-tu nutarta rūpintis stiprinti li-tuvių katalikų vienybę. Gir-dėti, kad buvo plačios diskusijos apie vieną lietuvių kultūros fondą, kuriam buvo palankiu kalbėtoju, tačiau stipresnė ten-dencija buvo priešinga nesro-viniam ar antrosviniam kultū-rininkų organizavimuisi ir nu-sistatyta remti tik katalikų sro-vės sukurtą Kultūros Institutą.

Federacijoje, sprendžiant iš naujos valdybos, žymiai sustip-rino savo įtaką naujakuriai. Val-dybon išrinkti: prel. J. Balkū-nas, kun. J. Jūras, dr. A. Damu-sis, kun. Patlaba, Stasys Pieža J. B. Laučka, L. Šimutis, Ant Mažeika, S. Sužiedėlis. Kiek ga-lima spręsti iš pavardžių, val-dybos daugumą sudaro aktyvus tai — ateitininkų vadai.

Kunigų Vienybės posėdžiuose karštai diskutuota parapijinir-lietuviškų mokyklų klausimu. Ypač neseniai atvykusieji kunigai griežtai reikalavo, kad lie-tuvių pastangomis sukurtos mo-kyklos būtų tikrai lietuvių me-kyklos. Priimtos atitinkamos rezoliucijos, kurios, deja, klebo-nams nėra privalomos...

BALFo seimas

Balf metinis seimas įvyks 1951 m. sausio 5-6 d.d., Hotel New Yorker, Eighth Ave. i 34th St., New Yorke.

Rašytojų klubas

Bostone

Bostone įkurtas lietuvių ra-šytojų klubas, į kurį kviečiami ne tik grožinės literatūros kūre-jai, bet ir visi kiti, kurie šį ar-tą rašo — mokslininkai, laikra-stininkai, taip pat ir kitų sričių menininkai, žodžiu sakant, visi kultūriniai sričių veikėjai. Klubas tikslas neapsiribojasi vien tik literatūra, bet siekia išplėtoti visokiariopą kultūrinį veikimą. Tai yra sveikintina, tik yra vienas klausimėlis. Bostone įvy-ko rašytojų suvaizavimas, kur dalyvavo daugiausia bostoniš-kliai ir kiti arčiau gyvenantieji rašytojai. Jie nutarė, kad reikia

Prezidentas Trumanas, lydi-mas didelio štabo, kuriame bu-vo ir jungtinio kariuomenės štabo viršininkas generolas Omar Bra-dley, išskrenda "kaž kur į Paci-fiką" susitikti su generolu MacArthuru.

Tai bus pirmasis Trumano pa-simatymas su generolu MacAr-thuru, kuris nuo pat karo su Japonija pradžios dar nėra bu-vęs Amerikoje, o anksčiau Tru-manas su juo niekad nebuvo susitikęs.

Prezidentas paskelbė, kad jis vyksta pasimatyti ir pasitari-ti su gen. MacArthuru svarbiau-sia Korėjos reikalais. Bet ta pačia proga busia kalbama ir kitais klausimais, kurie yra ge-nerolo atsakomybėje. Taigi, bus platesniu mastu organizuoti jau Vokietijoje rašytojų iniciatyva pradėta kurti Lietuvių Kultūros Fondą. Jie pavedė jau esamam LKF skyriui laikinai eiti apy-gardos vadovybės pareigas i kvesti visus kultūrininkus, ka-rie organizuotąsi į Kultūros Fondo skyrius. Tas skyrius iš-leido atitinkamus atsišaukimus parengę instrukciją, kaip orga-nizuotis, palaiko ryšius su vie-tovėmis, kuriose numatomi ne-trukus įsteigti LKF skyriai.

Klubo programai nustatyt'i komisiją sudaro: F. Kirša, M Gimbutienė, S. Lūšys, S. Sant-varas ir J. Okunis.

Naujas dienraštis

Spalio 1 dieną Brooklynie iš-leistas pavyzdinis numatomo naujo dienraščio leidinys. Ža-dama, kad dienraštis netruku pradės reguliariai eiti. Dienra-ščio vardas — žinios. Iš pavyz-dinio leidinio sprendžiant, dien-raštis bus neprasto dydžio: as-tuonių puslapių, bet puslapiai — tik ketvirtadalis normalaus dienraščio dydžio. Taigi viso dienraščio spausdinamas plotas yra kiek mažesnis, kaip dviejų normalaus laikraščio puslapių plotas. Surinktas stambokomis raidėmis, tik dalis smulkiomis. Leidėju pasirašo Peter Lisauskas (Brooklyno verslininkas ir radijo programos vedėjas?), re-daktorius nenurodytas. Pavyzdi-niame numeryje yra tik vienas straipsnis su parašu (Dr. V. Dambravos), todėl laukiama laikraštis tuo tarpu atrodo gana anonimiškas. Vardas ir skyrių vinjetės parengtos geros, kas matys, ir be parašo atspės au-torių. Rinkta Amerikos savait-raščio spaustuvėje.

Dienraštis žada būti grynai informacinis. New Yorke žinio-se yra pranešimai apie prel. J. Balkūno kalbą Vyčių vakarie-nėje, apie tautininkų organiza-cijų pobūvį, apie socialdemokra-tiją vakariene, apie leidėjo ves-tuves.

Prenerataros kaina \$7.50 me-tams, \$4.00 pusmečiui.

tariamasi Formozos, Japonijo reikalais.

Kitą antradienį, spalio 17 d., 11:30 val. vak. prezidentas kal-bės per radiją iš San Francisc. Jis tada bus jau grįžęs iš pasi-matymo ir, manoma, išdėstys numatomą politiką Korėjos ir

VIŠINSKIS SUTINKA!

Jungtinių Tautų politinės komi-sijos posėdžiuose įvyko sensa-cingas dalykas: Višinskis pa-reišė, kad jis sutinka remti... kai kuriuos Achesono plano punktus!

Achesono planas, kaip žinoma, yra pasiūlytas tam, kad būtų galima nugalėti rusų sabotažą Saugumo Taryboje. Pagal tą planą, jeigu kur įvyktų užpuo-limas, kaip šią vasarą įvyko Ko-rėjoj, ir Saugumo Taryba dėl kurio nors Tarybos nario pasi-priešinimo negalėtų veikti, tu-rėtų būti numatytas būdas veikt-i šalia Saugumo Tarybos, per tokį JTO organą, kur vienas "veto" negalėtų sukludyti už-puolimo sudraudimo.

Pagal tą planą, Saugumo Tar-ybai užkliuvus už veto, klau-simas turėtų būti perduotas per 24 valandas sušauktam visumos posėdžiui. Be to, planas numa-to, kad visos valstybės turi tu-rėti iš anksto paruoštas kari-nes pajėgas siųsti į bet kurį pasaulio kraštą, kur tik įvyksta užpuolimas.

Priėmus tokį planą, Malikas jau nebegalėtų JTO veikimo su-laikyti, kaip šią vasarą sulai-kė ištisą mėnesį. O jei Malikas būtų anksčiau Saugumo Tarybos posėdžiu neboikotavęs, tai Ko-rėjos istorija dabar atrodytų vi-siškai kitaip...

Bet pasipriešinti šiam planui Višinskis irgi negalėjo. Nes jam kiekvienas galėtų atkirsti: "Juk jei kokia Amerikos sukurstyta valstybė užpultų Rusiją ar ko-kią jos globojamą valstybę — ką sakytum, jei Amerika su-kludytų Saugumo Tarybos veiki-mą?"

Tad Višinskis bene pirmą kar-tą, kaip gyvuoja Jungtinių Tau-tų Organizacija, ištare "Da" vietoj "Niet".

Bet tas jo "Da" nevisiškai at-viras. Jis sakosi sutinkąs remti "kai kuriuos" Achesono plano punktus, net nepasakydamas ku-riuos. Amerikos, Anglijos ir ki-ti atstovai, dabar jau gerai pri-tyrę santykiuose su sovietiškais diplomatais, Višinskio pritarimą sutiko labai atsargiai ir su rez-zervais.

Manoma, kad tas Višinskio su-tikimas turi tik vieną tikslą —

kitais klausimais, kurie konfe-rencijoje bus apsvaistyti. Kalba busiantis skirta grynai užsienių politikos reikalams ir neliesianti vidaus politikos reikalų.

Spalio 24 dieną prezidentas kalbės Jungtinių Tautų visuoti-niam susirinkime.

užvilkti ir supainioti šio klau-simo svarstymą. Išskirdamas tik "kai kuriuos" punktus, jis siekia visų pirma užvilkti visi-kai kuriuos Achesono plano punktus ir įklampinti visą reikalą paskirų punktų svarstyme. Greičiausiai, kad tas manevas nepasiseks, kadangi Achesono planas susi-laukė ne tik specialios komisi-jos, bet ir daugelio kitų delega-cijų pritarimo. Manoma, kad iš 60 JTO narių bent 50 pritar-s tam planui.

Kokios nuotaikos vyrąuja JTO posėdžiuose, galima spręsti iš to, kad rezoliucija, kuri tyliu sutikimu leidžia JTO kariuome-nėi peržengti 38-ą paralelę ir pasi-likti šiaurinėje Korėjoje tol, kol reikės, tai yra, kol bus įvyk-dytas Korėjos sujungimas, bu-vo priimta 47-niais balsais prieš 5-ius, 8-iems susilaikius. Rusų rezoliucija beveik tokia pačia balsų dauguma buvo atmesta. Nesurinkto daugumos ir Indijos delegacijos kompromisinis pasi-ūlymas, kuriuo 38-os paralelės peržengimas nebūtų buvęs leis-tas.

Kitas artimiausias klausimas, kurį JTO turi išspręsti, tai ge-neralinio sekretoriaus rinkimas. Dabartinis sekretorius Trygve Lie buvo rusų palaikomas ir bu-vo visada palankus susigerinimui su jais, nevengiant visokių nu-sileidimų. Tačiau Korėjos rei-ka-kalė ir jis nusidėjo Maskvai... Maskva gali nebesutikti su jo kandidata, o sekretorius turi būti Saugumo Tarybos rekomen-duotas. Prieš Lie kalbą ir Kini-jos delegatas, kuris sutiktų jo terminą pratęsti kokiems me-kams, bet nesutinka, kad jis bū-tų perrinktas dar penkeriems metams.

Paskutinėmis žinomis, Višin-skis vėl atsimėlio nuo savo "tai-kingumo" ir labai puolė Atche-no planą, sutikdamas jau tik su vienu jo punktu, būtent, kad būtų galima sušaukti skubų vi-tuos JTO posėdį. Bet ir tai, anot Višinskio, tas posėdis turėtų bū-ti suvaržytas Saugumo Tarybos nutarimais, kur vienas gali vis-ką sukludyti. Taigi dar kartą "Da" reikią "Niet"...

Nenori pasiduoti

Gen. MacArthuru dar vieną kartą paskelbė ultimatumą reikalaudamas šiauriečių pasi-duoti. Tačiau tie į ultimatumą nieko neatšakė, bet paskelbė vie-šą atsišaukimą, kuriame ragina žūtbūtinai kovoti "iki galutinio laimėjimo". Pietiečiai jau seniai peržengė

Lietuvis dailininkas ketvirtasis tarp 2000!

Los Angeles, Cal. — Spalio 13 d. Graikų Teatro patalpose čia buvo atidaryta šeštoji metinė Los Angelės miesto meno paroda. Pirmą kartą šioje parodoje lietuvių dailininkui, Povilui Pu-zinui, teko užimti vieną iš gar-bingiausių vietų.

Metinė reprezentacinė Los Angeles apylinkių meno paroda čia rngiama kiek ypatingu bū-du. Jai ruošiasi visi miesto ir jo artimesnių bei tolimesnių vie-tovių dailininkai ir skulptoriai, iš anksto įteikdami savo dar-bus specialiai žinovų ir meno au-toritėtų jury komisijai. Kiekvienas specialiai žinovų ir meno au-toritėtų jury komisijai. Kiekvienas specialiai žinovų ir meno au-toritėtų jury komisijai.

Komisija kiekvienais metais yra nustatiusi normą priimti i parodą tik ligi 200 darbų. I te-skaičių šiais metais pateko pir-mas lietuvis dailininkas Povilas Puzinas, kuris, atvykęs iš Eu-ropos prieš trejetą metų, Los Angeles yra įsikūręs per pasta-ruosius dvejus metus. I parodą buvo priimti visi trys mūsų dai-lininko darbai.

Išrinktiesiems 200 darbų ko-misija skiria tris premijas ir tris garbės pažymėjimus (Ho-norable Mentions). Tam tikslui komisija pradžioje parenka 17 kandidatų. I tą skaičių buvo

parinktas ir dail. Puzinas. At-liekant paskutinį sijoimą, Pu-zinui buvo paskirtas pirmas Garbės Pažymėjimas, taigi, ke-tvirtoji garbės vieta visų parodos dalyvių tarpe. Trys pirmo-sios premijos buvo paskirtos amerikiečiams.

Dailininkas Puzinas šių metų parodai įteikė tris didelio forma-to aliejinės tapybos kūrinius: Pabėgėlę (kuri buvo apdovano-ta), Moters aktą ir Žvejų uostą. Visi trys kūriniai išstatyti pa-rodoje. Pasiekus tokį laimėjimą dalyvauja maždaug per 2,000 menininkų. Komisijai kiekvie-nas dailininkas ar skulptorius gali pristatyti ne daugiau kaip po tris darbus. Po to prasideda sijojimas, kuris yra gal dar griežtesnis, negu buvusieji IRO skryningai tremtiniamis Vokie-tijoje.

Sis lietuvių dailininko laimėji-mas ypač pažymėtinas ne tik dėl to, kad tai gražiai prisideda li-tuvių vardiui propaguoti kitatau-čių pasaulyje, bet lygiai ir dėl to, kad mūsų dailininkui teko nurungti tokią daugybę kiti kandidatų ir įgyti pripažinimą iš tokios jury komisijos, kuri pir-moje vietoje palaiko savuosius ir tik tam tikros meninės kryp-ties atstovus, nuo kurių mūsų realisto dailininko kūryba yra gerokai skirtinga.

Dail. Povilas Puzinas ateinan-tį pavasarį yra pasiryžęs su-mrušti Los Angeles atskirą savų kūrinių parodą. Jau geras pus-metis kai jis tam tikslui laba-i intensyviai dirba ir jau yra už-baigęs didesnę kūrinių dalį.

TRUMPAI KALBANT

▼ Prezidentas Trumanas perei-tą savaitę atostogavo, plaukio-damas Williamsburg jachta. Atostogų metu jis keturis kar-tus perplaukė... 38-ą paralelę, tik ne Korėjoje, Chesapeake įlankoje.

▼ Daugeis įmonių dabar prade-da gauti užsakymus su ženklu "DO". Nors tai tiesiogiai reiškia "Daryk", bet ištikrųjų tai yra sutrumpinimas iš "Defense Or-der", tai yra, gynybos užsa-kymas. Žinoma, tai vistiek reiškia "daryk" ir daryk be eilės!

▼ Austrijų komunistai bandė suorganizuoti visuotinį streiką, kai vyriausybė atsisakė paten-kinti reikalavimus pakelti algas, bet tas jiems nepasisekė. Darbi-ninkai, nors ir nori, kad algos būtų pakeltos, tačiau nenori, kad tame reikalavime jiems vadovautų komunistai. Vis dėlto komunistai keliuose miestuose sukėlė riaušius ir Vienos miestas jau buvo pasiruošęs panašiai blokadai, kaip prieš porą metų buvo Berlyne.

▼ Vokietijoje, Oberammergau miestelyje įvykusius Kristaus kančių vaidinimus žiūrėjo 500, 000 asmenų. Iš viso buvo 85 vaidinimai. Nė į vieną vaidinimą negalėjo patekti visi norintieji. Vis likdavo už durų didelis žmo-nių skaičius. Iš užsienių buvo daug svečių, jų tarpe vien JAV piliečių apie 60,000.

▼ Česlovakijos komunist. vy-riausybė įsakė britų konsului Bratislavoje apieisti kraštą per 48 valandas.

▼ Dar prieš didžiąją ofenzivę rugsėjo 22 dieną, Amerikos kariuomenės nuostolių sąskait-ams Korėjoje buvo jau gana didelė. Tada buvo jau 2,441 užmuštų, 10,820 sužeistų ir 3,959 dingu-sių (gal būt nelaisvė, o ge ir žuve). Dabar toji sąskaita yra žymiai padidėjusi.

▼ Brazilijoje įvykusiųose rinki-muose iš pirmųjų duomenų sprendžiama, kad prezident-bus išrinktas Getulio Vargas anksčiau 15 metų valdęs Brazi-liją diktatoriškai.

▼ Vakarų sąjungininkai jau pra-dėjo siųsti daugiau kariuome-nės į Vokietiją.

▼ Mac Arthur štabas praneša, kad 103 JAV kariai, pasižymė-ję fronte ir parodę daug sugė-bėjimo vadovauti, pakelti i ka-rininkų laipsnį.

▼ Viduržemio jūroje vykdomi kariniai pratimai. Juose daly-vauja apie 100 laivų.

▼ Gen. Mac Arthur jau atšaukė JAV karo misiją iš Formozos salos.

KAS ir KUR

- Suėjo 10 metų, kai pradėjo veikti Lietuvai išlaisvinti Centras Argentinoje. Šios organizacijos pirmininku yra Ignas Padvalskis.
- Australijoje jau yra nuvykusių per 6,500 lietuvių. Didžiausias lietuvių skaičius yra įsikūręs Sydnejuje. Beveik panašus skaičius yra Melbourne ir kiek mažesnis Adelaidėje. Į šiuos miestus susitelkę dar didesnis lietuvių skaičius, kai tik atliks pirmąjį dviejų metų darbą.
- Kompozitorius Juozas Zilevičius yra suredagavęs Česlovo Sasnausko kūrinius, kurių leidinys turės 134 puslapius. J. Zilevičius ruošiasi išleisti ir Česlovo Sasnausko biografiją.
- Montrealyje, Kanadoje, įsteigta lietuvių statybos bendrovė "Pilis". Bendrovei kapitalas sudaromas akciniais pagrindais. Akcijos po 100 dolerių.
- Agr. dr. Juozas Mockaitis, cukrinių runkelių ir jų sėklų auginimo specialistas dirba savo specialybėje Daylestown, Pa. selekcijos stotyje.
- Kolektyvinių ūkių perorganizavimas, arba teisingiau — ūkininkų ir ūkininkų sodybų naujas naikinimas, Lietuvoje pradėtas nuo šiaulių apskrįčio.
- Nauju pavergtos Lietuvos žemės ūkio "ministeriu" paskirtas tulas rusas Vladislavas Augustinaitis, susimetuvinęs savo pavardę.
- Brazilijoje einas lietuvių laikraštis "Zinios" išleido Vlado Kirlio - Žvagučio novelių rinkinį "Kraujas ir Kerštas". Autorius yra miręs beveik prieš 20 metų, bet jo draugai, surinkę kelias novelles, atspausdino mažo formato, 100 psl., rinkinį.

Pakvietimas užsirašyti Lietuvių Naujienas.

Sieninis Kalendorius 1951 m. Free

Skaityk ir garsinkis Lietuvių Naujienose, paveiksluotas 32-jų puslapių mėnesinis žurnalas. Įsteigtas 1938 m. Prenumeratos kaina 1 metui \$2.00; 3 metams \$5.00. Adresuok:

LIETUVIŲ NAUJIENOS
332 N. 6th St., Philadelphia 6, Pa.

TAUT. KORP! SABURIO VEIKLA

• Tautinių Korporacijų Sambūris Chicagoje nusiuntė Vokietijoje studijuojantiems vienminčiams paremti 20 dolerių. Už šia kuklią pašalpą paremtieji nusirdžiai padėjo.

• Vasaros sezona Sambūris baigė iškyla Chicago miesto rezervate Willow Springs. Lapkričio mėn. numato rengti Sambūrio šventę kurioje Chicago svetainėje.

• Taut. Korp! Sambūris Chicagoje turi jau per šimtą suregistruotų narių. Dar neužsiregistravę Chicagoje ir apylinkėse gyvena Neo Lithuania, Filiae Lithuaniae, Jaunoji Lietuva, Herkus Montė, Lietuva ir Viltis korporacijų nariai kviečiami pranešti savo adresus T. Korp! Sambūrio valdybos pirmininkui J. Paplėnui, 4416 S. Hermilage Ave., Chicago 9, Ill. telefonas — YA 7-0191.

Pakviesieji butus taip pat prašomi pranešti savo naujus adresus.

Prarasti tautiečiai

Mano tarnyba yra kaime, kur lietuvių nėra. Lankydamas pacientus New Yorko valstybėje, Delaware apskrityje, sutikau Margaretvilę vieną lietuvių kilmės gyventoją, pavarde Vilnius (Wilnius).

Susipažinau su juo ir jis pasisakė, kad jo tėvas buvo lietuvis, kuris nuvyko gyventi į Reinlandą Vokietijoje, kur vedė vokiečių ir jis, mano pažįstamas, motinos vokiečių nebuvo išmokytas kalbėti lietuviškai.

Paklausiau jį ar toj apylin-

kėj nėra daugiau lietuvių. Atsakė "taip" ir davė man adresą vieno lietuvių ūkininko, kurio pavardė užrašė Filupeit. Be to, Vilnius pridūrė, kad aš jau ne pirmas klausiu jį ar jis lietuvis.

Kitam mieste, Oneonta, N. Y., sustojęs nakvynei viešbutyje, paėmiau telefonų knygą pažiūrėti, ar nerasiau lietuviškų pavardžių. Vos atvečiau ir pirmutinę pavarde, kurią pastebėjau, buvo Pranaitis. Tą patį vakarą jam paskambinau ir jis atsakė, kad

esąs ūkininkas ir gyvenęs netoli nuo miesto.

Kitą rytą nuvažiauvau pas jį susipažinti. Pasirodė, kad jis čia gimęs, gerai kalba lietuviškai, vedęs airę, jo tėvai abu lietuviai, gyvenę Long Island. Jis buvęs policininku 22 metus New York mieste, išėjęs pensijon, nusipirkęs ūkį. Jo svarbiausias biznis ar pelno šaltinis — vištų ūkis. Paklaustas apie vaikus, atsakė, turįs sūnų, kuris nekalba lietuviškai, nes motina airė neišmokiusi. Sūnus baigė koledžą ir rengiasi vesti italę. Pranaitis pasakė, kad jo apylinkėje gyvena viena lietuvių ūkininkė.

Važinėdamas kitoj vietoj, pas-

tebėjau pavarde Mealus (Milius, Lašinskis. Mano ispūdis ir išvados yra tokios:

1. mišrios šeimos lietuvių yra pražūtis;
2. pavardžių keitimas (tą lietuvių mėgsta daryti) labai žalingas, nes sukludo pažinti lietuvius iš pavardės. Jeigu keičiama pavardė trumpinant, tai ji turėtų likti su lietuviška galūne, dviejų — trijų skiemenų.

Dr. V. Tercijonas

PADĖKIME M. Jankaus vaikams!

Vokietijoje vienoj DP stovykloj skurdžiai gyvena Martyno Jankaus vaikai: duktė Elzė ir sūnus Kristupas.

Mažosios Lietuvos veikėjas ir aušrininkas Martynas Jankus, miręs 1945 m., turi didelius nuopelnus lietuvių palaikyme. Mažosioje Lietuvoje ir Klaipėdos krašte atvadavime. Lietuvių spaudos draudimo laikais jis prisidėjo savo darbu ir lėšomis prie tos spaudos leidimo ir platinimo. Jis buvo vienas iš uoliausių lietuvių žadintoj mūsų tutinio atgimimo laikais.

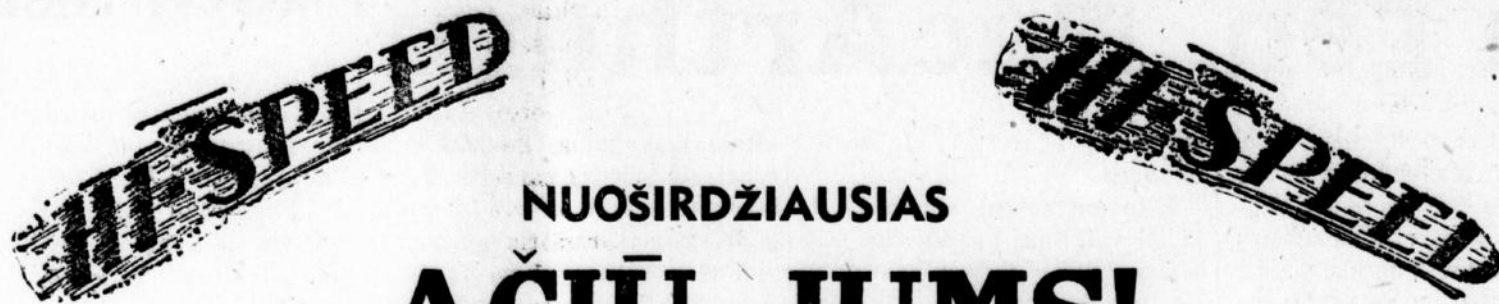
1. Elzė Jankutė, jo vyriausia duktė, gim. 1894 m., prieš karą ji gyveno su tėvu jo ūky Bitėnuose, Klaipėdos krašte. Ji prižiūrėjo ir slaugė tėvą gyvenant tremty Vokietijoje 1944 - 1945 m., iki jo mirties.

2. Sūnus Kristupas Jankus, gimęs 1900 m. Jis yra neregis, šiaip jis yra sveikas, moka ir gali dirbti įvairius darbus, kaip tai: tinklus megzti, pintines pinti, šepėčius rišti.

Jie abu gimę Klaipėdos krašte. Kada Hitleris atėmė Klaipėdos kraštą, 1939 m. Jankaus šeima persikėlė į nepriklausomą Lietuvą, kur pasiliko iki 1944 m., kada, rusams artėjant, turėjo apieiti savo žemę ir išvykti į Vokietiją kur gyvena iki šiol, kaip DP. Jų adresas:

Elzė Jankutė
(24) Geesthacht bei Hamb.
Spakenberg I. Lit. Lager,
Germay, British Zone.

Jie abu norėtų atvažiuoti į JAV ir prašo darbo ir buto sutarčių. Be to, Kristupui Jankui, kaip neregui, reikalinga turėti užstatą (garantiją), kurią Balfas tikisi gauti per Liuteronų Tarybą arba Neregų Draugiją. Reikalinga, kad abu atvykę į Ameriką rastų vietą kur apsigyventi — lietuvių ūky arba globojamoj įstaigoj, kur abu prisidėtų darbu. Kas sutiktų jiems duoti darbo ir buto sutartį, prašom rašyti: Balf, 105 Grand St., Brooklyn 11 N. Y.

NUOŠIRDŽIAUSIAS

ACIŪ JUMS!

NUO

SHAKER HI-SPEED SERVICE STATION

Mes reikiame nuoširdžiausių padėkų visiems, kurie teikėsi apsilankyti mūsų naujos HI-SPEED SERVICE stoties IŠKILMINGAME ATIDARYME

TAI YRA JŪSŲ STOTIS!

Mums labai malonu pranešti, kad Westinghouse televizijos aparatą laimėjo

MR. F. D. KENYON

1905 PARKWAY DRIVE CLEVELAND HEIGHTS, OHIO

(MR. JACK PERSKY BUVO LAIMĖJIMŲ TRAUKĖJAS)

SHAKER HI-SPEED SERVICE STATION

SHAKER BLVD. prie E. 116th ST

Duodame EAGLE STAMPS ženklus

BRANGI VASARA

Feliksas Bočiūnas

Darbas buvo baigtas. Stogas, apšviestas tą dieną nenatūraliai rausvos saulės, geltonavo masyviniu keramikampiu ir mielas buvo pažiūrėti.

Mudu su dengėju šaltūnu sutvarkėva išsimėčiusias šatras, kūlio likučius ir karklus. Vakarieniauti dar buvo anksti. Labai norėjosi atremti nugarą, kuri buvo įsmilkusi per dieną. Abu susėdova ant priekličio, kur senis šatūnas tuojau įkūrė pypkę. Aš, pastebėjęs pro pravertus klėties duris betrusiančią viduje ūkininko dukterį Dalią, šūktėrėjau:

— Tai pabaigtuvėms puošiesi?

— Žinoma. Ir prieš tave. Tik, kad tu šiandieną silpnai kaulus valdai!

— Prieš mane gali nesikašyti. Esi ir taip kaip aguona tarp skalsių. Kada puodas košės pilnas — su šaukštu kraštų neišdailinsi!

— Būk ramutis! Negausi nei menturio nulaižyti!

Užtrenkė klėties duris ir šoko nuo priekličio. Tuo metu taip šelmiškai

parodė man liežuvį, kad aš nuoširdžiai palinkėjau pakliūti jau tarp baltų dantų, jai žemyn besokant.

Šatūnas akimis palydėjo nueinančią Dalią ir tylėjo. Žinojau, kad jis prieš kelioliką metų grįžo iš Amerikos. Nusipirko gabalą žemės; pasistatė gražų namelį. Pasikvietė iš kito valsčiaus krašto savo seną giminaite, ir taip, jos padedamas, leido savo dienas: pataisydamas apylinkės ūkininkų stogus, arba sukiodamasis savo darže apie daržoves.

— Šiandien, senąjį stogą beardydama, radau seną, seną kalendorių, — tariau, nepakeldamas tylos.

— Ve, kaip! Kas nors paslėpė ir paskiau pamiršo, — atsiliepė šatūnas. Jis atsisuko į mane: — Prieš keliasdešimt metų ir aš turėjau reikalų su kalendoriais ir kitoiomis knygomis!

— Papasakokite ką nors iš savo pergyvenimų. Anais laikais tai buvo pavojinga... — paprašiau šatūną.

— Ne kiek jų tebuvo. Aš pats Prū-

suose tik keletą kartų esu buvęs; per toli buvo nuo rubežiaus. Daugiausiai atneštas knygas perduodavau kitiems, arba dalindavau apylinkėj. Aš ir tada dengiau stogus, todėl su žmonėmis dažnai susitikdavau. E, kartu su mano amžiumi pasibaigs ir šis amatas! Ana, ve... — parodė šatūnas ir skarda ir čerpėmis dengtus kaimyno ūkininko stogus, ir valandėlei nutilo.

— Dirbau savo apylinkėje pas turtingą ūkininką Rugienį, — tęsė toliau šatūnas. — Darbo buvo keletai savaitė. Ūkininko buvo duktė, graži, kaip gegužės naktis, tokia tamsi. Dainuodavo, kaip smuiku grodavo. Pilna jos buvo visur, ir kieme, ir laukuose, o neretai ir pas mane, ant stogo. Įsivogė ji mano širdin, kaip laimė ir rūpestėlis.

Kartą atbėga į kiemą mano brolio sūnus, užsiritas ant stogo ir sako tyliai: "Žandarai žada eiti kažko ieškoti į drebulyną. Liepė man Pranaičių Mikė, kad jums pasakytėiu"

Tas Mikė valsčiuje raštininkavo. Miestelis buvo netoli nuo mūsų. Mikė tame pat kaime ir gyveno. Neblogas buvo žmogus, tik per daug gerdavo.

Kas daryti? Knygų turėjau tik vienoje vietoje, ir kaip tik drebulynė. Vienintelio seno medžio išpuvusioje drevėje. Buvo pavakarys; man reikė-

jo laukti nakties. Drebulė, nors ir buvo apsupta mažų drebulaičių, bei kitų krūmų, bet plyname lauke, gerai matoma vieta iš miestelio.

Temstant aš pasakiau merginai:

— Šią naktį aš nenakvosiu čia. Eisiu pasižiūrėti į namus. Pasakyk motinai, kad vakarienei nebūsiu.

— Pasakysiu. Tik tu ne namo eisi. Aš žinau kur. Aš tave palydėsiu ir apsidairysiu. Aš nebijau.

Ji stovėjo prieš mane, lyg vienintelis gyvenimo sapnas. Veide ir akyse matėsi drąsa, šilima ir drovumas.

— Ačiū tau, Gailute, — tepasakiau. Eidami mes tylėjome. Aš galvojau apie savo padėtį. Nors aš džiaugiausi, kad Gailutė ėjo kartu su manimi, bet argi galima ją pasitikėti. Apie šią slėptuvę jai buvo žinoma, tad kur aš dabar paslėpsiu, dargi nakčia? Galvojau — man lipant prie medžio slėptuvės, ji pasidairys. Bet kaip sužinojo, kad aš čia laukau? Gal Mikė išsiplepėjo? Tik jis ir aš apie tai žinojome. Gal ji mane sekioje? Ta mintis man buvo džiuginanti. Vistiek, toliau čia slėpti negalima! Prie savo namų, sausoje vietoje, turėjau įkasę dėželę, ten ir slėpsiu kal kas.

Gailutė ėjo dairydamosi ir drąsi. Sukliuvusi už tamsioje nepastebėto kel-

melio, atsirėmė man į petį, pažvelgdama į mane tamsą perveriančiomis akimis. Be žodžio aš paėmiau jos ranką... Priėję vietą, likome atsargėsi, nors žandarų čia rasti nesitikėjome. Krūmus galima buvo peržiūrėti keliais pašokėjimais. Visur atrodė ramu. Tik senoji drebulė skundėsi, savo lapus šnarindama.

— Pakelk mane, tu stiprus, aš išimsiu, — tyliai tarė Gailutė.

Bet ji ten ilgai krapstėsi, ir pagaliau pasakė negalinti iškelti.

— Leisk man, aš vienas...

Ji nusileido žemyn, o jos rankos apsviję mano kaklą...

— Juozuk, ten nieko nėra. Aš šiandien, eidama iš miestelio, paėmiau. Miestelyje išgirdau kur ketina ieškoti, tad savo kašelėje ir parnešiau; žinoma, ir puikiai paslėpiau...

Mudu vėl į vargingą žemę sugrąžino smalsioji lakštingala. Ėjova atgal kalbėdamiesi apie bendrus jausmus ir juokėmės kaip vaikai. Knygų, nors ir gerai paslėptų, čia nepalikau; parnešęs paslėpiau namuose.

Taip praėjo vasara. Raštininkas Mikė, po gero išgėrimo, peršalo, suėmė diegliai ir pasimirė. Jo vietoje atsirado kitas, atrodė ne kaimietis ir ne vietinis, dėvėjo kariško kirpimo eilutę. Kas

Kur lietuviai persistengia

Pergreito "amerikonėjimo" akivaizdoje

Atvykę Amerikon pamatėme liūdną mūsų senosios išsivijęs jaunimo nutautėjimą. Pirma neišsivaidavau, kad Amerikoje gimęs mūsų išsivijęs jaunimas daugumoje nebeneri ar net ir nemoka lietuviškai kalbėti. Kad ir su naujos išsivijęs atžalynų taip neatsitiktų, reikia pasikalbėti atvirai ir gyvenimiškai.

Argi tai demokratiška?

Amerikos tautų virškinimo katilo paslaptys aiškėja tik ilgiau čia pagyvenus. Jungtinės Valstybės turi liberaliausių konstituciją, bet gyvenimas eina kiek kitokia keliu. Žmogus lieka žmogumi. Europiečiai sukūrė Ameriką. Bet vyrauja iš Britų salų atplaukusi dvasia, kalba ir būdas. O juk Britų salynas tik geografiškai Europa skaitosi. Yankių ir "revoliucijos dukterų" noras yra padaryti Ameriką vienalyčiu kraštu kaip ga-

lima greičiau. Tas ir verčia ne tik etnines grupes greičiau nutautėti, bet ir pačią Ameriką... nutolti nuo George Washingtono svajotos Amerikos. Keistai skamba vienos dainos žodžiai: "...one blood, one nation..." Beveik, kaip "Ein Volk, ein Reich, ein Fuehrer"... Europiškai galvojant, būtų keista, jei Vokietijoje, Lenkijoje, Prancūzijoje, Italijoje ar net Anglijoje lietuvių šeimos gimęs vaikas būtų skaitomas vokiečiu, lenku, prancūzu, italų ar anglu. O iš senųjų mūsų išsivijęs šeimų mes girdime: "Čia ne Lietuva! Mes amerikoni! Reikia angliškai visur kalbėti!" Tiesa, čia niekas nedraudžia namuose ir viešai neangliškai kalbėti. Bet iš kur tas pasyvis boikotas visų kitų kalbų, iš kur tas senųjų ateivių neardumas viešose vietose kalbėti savo tėvų, savo gimtąja kalba? Suprantama, būtų keistas Ba-

belio bokštas, jeigu nebūtų vienos oficialios kalbos. Tačiau demokratiškiausiai pasaulio valstybei, rodos, netinka jaunimui brukti įsitikinimą, kad nieko nereikia jų tėvų garbės, jų kilmės ir gimtoji kalba. Kodėl tik viena tautybė privilegijuota?

Kas kludo nepasiduoti?

Tokioje virškinimo katile jokia etninė grupė neišsilaikys šimtmečius, ypač nustojusi krauju įšleimti iš savo tautos kamieno. Vienok tai neduoda pagrindo, kad nereikia kovoti dėl savo kilmės ir gimtosios kalbos išlaikymo. Kad ir nemanąs Lietuvos grįžti, kad ir čia gimęs lietuvis laikosi savo garbingo vardo ir jo niekur neišsida. Iš kitų tautų reikia imti tik gerus pavyzdžius. Iš žydų mokykimės jų vieningumo ir bizniariškumo, bet ne vengimo Amerikoje rodytis žydais. Iš lenkų — patriotiškumo, bet ne puošimosi svetimosioms plunksnomis. Iš airių — religingumo, bet "vienas Dievas ir viena bažnyčia" tenebūna mūsų "laidotuvų įstaiga"... Galima įsivaizduoti, koki nelaimingi yra tie mūsų išsiviję arba jų vaikai, kurie tariasi esą šimtaprocentiniai amerikiečiai ir nenori ką bendro turėti su lietuvybe, tuo tarpu širdies gilumo jie jaučiasi lietuviai. Jie yra... kaip pamestiniai, nuo lietuvių pabėgę, o prie kitataučių nepritaę.

Jeikime į vištos padėtį, kuri, išperėjusi ančiukus ar žasiukus, susirūpinusi vaikščioja prūdo krantu, kai jos perėjimo vaisiai prūde plaukioja...

Ar tai nepanašu į daugelį mūsų ateivių šeimų, kuriose tėvai nebesusikalba su vaikais.

Persistengimas su pavardėmis

Mūsų išsiviję persistengimas vyksta įvairiose srityse. Būdingas yra tūlių pavardžių keitimas tokiu būdu, kad tik greičiau amerikoni tapus. Tūlam gal ir pasisekė pavarde suairinus, gauti greičiau valstybinę tarnybą ar biznyje geresnę pasisekimą turėti. Bet ką jis apgavo? Tik save. Ir pažemino save svetimtaučių bei savųjų aktyse. Kartu ir palaidojo save bei savo giminę lietuvių tautai. Kas gi atpažins

jo antkapį, jei ten vietoj Jankaus bus užrašyta Yong, vietoj Čizo — Chase?

Pateisinamas ir pageidautinas yra ilgų pavardžių trumpinimas ar buvusių sulenkintų pavardžių atlietuvinimas, kaip tai jau ir Lietuvoje buvo teisėtai praktikuojama, bet jokia būdu nepateisinamas lietuviškų pavardžių "suamerikoninimas", kuris gana dažnai įsėina visai net ir ne angliškas ar airiškas, o kinietiškas ar dar kitoks.

Gražūs pavyzdžiai rodo, kad ir skambiausiomis lietuviškomis pavardėmis lietuviai aukštai iškyla ne tik savųjų tarpe, bet ir viešajame Amerikos gyvenime: Šimutis, Ollis, Grigaitis, Žiūrys, Vaidyla, Grigalius, Ivas, Tataronis ir daugybė kitų garbingų lietuvių: Ir biznyje yra skambių pavardžių: Šuopsis, Samas ir šimtai panašių visose lietuvių kolonijose.

Ir bažnyčiose...

Apgailėtinas persistengimas vyksta lietuvių katalikų bažnyčiose. Dar nesu radęs lietuviškos bažnyčios Amerikoje, kad į ją įžengęs jausčiau tikrai lietuviškos bažnyčios atėjus. Tik į pamaldas susirinkusiųjų veidai ir lietuviška kalba, giedojimai ir dvasiški pamokslai lietuviškų pamaldų metu įtikina, kad tai tikrai dar lietuviška bažnyčia. Šiaip nepamatysi jokio lietuviško užrašo, kaip tai teko matyti dažną lenkišką bažnyčią su lenkiškais užrašais, su lenkų tautine vėliava (Bostone ir Clevelande). Lietuviškos katalikų parapijos yra ne vien mūsų kunigų padaras ir nuosavybė. Bažnyčios tarnauja ne vien Dievui, tikinčiųjų sieloms ganyti ir jas amžinybėn paruošti. Jos turi tarnauti ir lietuvių šioje žemėje išlaikyti. Ne visi iš mūsų supranta mūsų bažnyčių religinę ir tautinę paskirtį taip, kaip ja supranta airių ir lenkų dvasiškiai bei visuomenė. Lietuviai seniai atgyventą gadyne, kada bažnyčių įtakoje lietuviai kaimiečiai neskyrė tautybės sąvokos nuo katalikų sąvokos...

"Lietuviškos" mokyklos

Te neužsigauna palietieji. Už teisybę nėra ko pykti. Teisybei paremti yra daugybė nuogų faktų. Jei reikės — jie bus iškelti. Rašoma taip ne vien Amerikos laisvę išnaudojant, bet ir norint jai gero. Lietuvių išsilaikymas nėra priešingas Amerikos dvasiai, kaip yra neginijama tiesa, jog geras lietuvis yra ir geras amerikietis. Lietuvių tautos kaimieniui Lietuvoje išgyvenant baisy kraujopūdį, negalima ramiai žiūrėti, kai žymiausioji jos išsiviję taip lengvapėdiškai pačių lietuvių nesuapratimo pagreitintai nutautinama.

— Tamsta! Aš tikiuos, kad tamsta atšauksi šitą savo pareiškimą! Kritikas, kiek pagalvojęs, nusileidžia: — Na, jei tamsta taip labai nori, tai sakykim: "Ne, nemačiau blogesnių!"

— Mama, šiandien mokytojas mus paklausė tokio dalyko, kad iš klasės tik du galėjo atsakyti, ir vienas iš jų buvau aš!

— O, tai aš labai džiaugiuos, vaikeli. O koks gi tas klausimas buvo?

— Ogi, kas padėjo ant mokytojo kedės smeigtukų, nuo kurių jis šoko, mama, kad tu būtum mačius! — kaip nuo ugnies!

— Negaliu užmigti! Visą laiką galvoju, kad poryt reikia skolą mokėti, o neturiu pinigų.

— Tai tuoj eik pas skolintoją ir pasakyk jam, kad negalėsi mokėti, tai tada jis nemiegos!

— Na, gerbiamasis, kaip tamstai patinka mano paveikslai? — klausia dailininkas kritiką, apsilankiusį paveikslų parodoj.

Kritikas nuolankiai nusiūso: — O, esu matęs blogesnių... Dailininkas įsižeidžia:

— Na, gerbiamasis, kaip tamstai patinka mano paveikslai? — klausia dailininkas kritiką, apsilankiusį paveikslų parodoj.

Kritikas nuolankiai nusiūso: — O, esu matęs blogesnių... Dailininkas įsižeidžia:

— Na, gerbiamasis, kaip tamstai patinka mano paveikslai? — klausia dailininkas kritiką, apsilankiusį paveikslų parodoj.

Kritikas nuolankiai nusiūso: — O, esu matęs blogesnių... Dailininkas įsižeidžia:

— Na, gerbiamasis, kaip tamstai patinka mano paveikslai? — klausia dailininkas kritiką, apsilankiusį paveikslų parodoj.

Kritikas nuolankiai nusiūso: — O, esu matęs blogesnių... Dailininkas įsižeidžia:

— Na, gerbiamasis, kaip tamstai patinka mano paveikslai? — klausia dailininkas kritiką, apsilankiusį paveikslų parodoj.

Kritikas nuolankiai nusiūso: — O, esu matęs blogesnių... Dailininkas įsižeidžia:

— Na, gerbiamasis, kaip tamstai patinka mano paveikslai? — klausia dailininkas kritiką, apsilankiusį paveikslų parodoj.

Kritikas nuolankiai nusiūso: — O, esu matęs blogesnių... Dailininkas įsižeidžia:

— Na, gerbiamasis, kaip tamstai patinka mano paveikslai? — klausia dailininkas kritiką, apsilankiusį paveikslų parodoj.

NIEKINIMAS AR TEISYBĖ?

Kai kurių vadinamųjų lietuviškų parapijų ir jų laikomų mokyklų vadovai susilaukia aštrių priekaištų dėl jų nelietuviško ar net priešlietuviško elgesio.

Atsiranda ir užtarytojų, kurie tą elgesį stengiasi visokiomis aplinkybėmis teisinti, o kiekvieną, kuris drįsta skaudžią tiesą viešai paminėti, skelbia tikėjimo priešū arba net... šovinistu! Neatrod, kad tie uolūs užtarytojai galėtų kaltinti tikėjimo niekinimu ir šovinizmu tėvus pranciškonus ir jų leidžiamąj

dinasi tik "Parapijinės mokyklos"? Seselės mokytojos mokina ir auklėja lietuvių vaikus tik katalikiškoje ir amerikoniškoje dvasioje. O kur lietuviybė? O visam tam vadovauja juk mūsų kunigai! Ignoruojant ir tiesiog niekinant viską, kas lietuviška, mokant poteries ne gimtąja vaikų kalba, ne tik kertama šaka, ant kurios pačios parapijos sukurtos ir laikosi, bet ir žalojamos jaunos lietuvių sielos, pagaliau ir pačiai Amerikai auginami savo tėvų negerbiantieji piliečiai...

Argi Dievas nesusupranta lietuviškai? Kaip suprasti pačių lietuvių seselių mokytojų savivaliavimą su lietuvių vaikais pedagoginiu ir Kristaus mokslo požiūriais? Iš kur tokia seselių mokytojų neapykanta savo kraujui, savo gimtajai kalbai ir savo tautai? Argi demokratiškoji Amerika reikalauja tokio persistengimo, pagreitinto lietuvių atžalyno suamerikoninimo?

Rusijoj genocidas vykdomas vienaip, o čia — kitaip... Mielas dvasios vadai ir mielos seselės lietuvių, jūs tikrai už tokius darbus nepateksit Dangaus karalystėn!...

Nepykit už teisybę!

Te neužsigauna palietieji. Už teisybę nėra ko pykti. Teisybei paremti yra daugybė nuogų faktų. Jei reikės — jie bus iškelti. Rašoma taip ne vien Amerikos laisvę išnaudojant, bet ir norint jai gero. Lietuvių išsilaikymas nėra priešingas Amerikos dvasiai, kaip yra neginijama tiesa, jog geras lietuvis yra ir geras amerikietis. Lietuvių tautos kaimieniui Lietuvoje išgyvenant baisy kraujopūdį, negalima ramiai žiūrėti, kai žymiausioji jos išsiviję taip lengvapėdiškai pačių lietuvių nesuapratimo pagreitintai nutautinama. Ed. Karnėnas

žurnalėį šv. Pranciškaus Varpelio. O kaip tik to Varpelio šių metų 10-me numeryje Vl. Kulboka išpūdžiūose apie apsilankymą pas pranciškonus taip rašo: "Pranašo Ezakėlio vaizdais prabyla iškalbingasis T. Viktoras:"

"Kaip užomarsos ir kieta-sprandžiai žydai Babilonijos vergijoje, mes krauname dolerius, vedame svetimas moteris, ir nebijome, kad mūsų liežuvius pridžiūtų prie gomurio; mes užmirštame Jeruzalę — Lietuvai ir savo kalbą!"

Aiškūs ir šventos teisybės kupini pamokslininko žodžiai paličia klausytojo širdį, ašaros sužėri ne vieno akyse, ir daugelis, nuleidę galvas, pamatome savo vaikučius jau pirmame skryriuje verčiamus kalbėti poteries svetima kalba; mes matom juos po pirmosios Komunijos parne-

šančius per jėgų įbruktą svetimą maldaknygę ir lūdesį dėl Tėvy-nės ir kalbos paniekininimo. Deja, mažutėlių piktintojams, deja, svetimų dievų garbintojams!... Tokios ir tolygios mintys užgula nusvirusią galvą, o šventi pamokslininko žodžiai šaukia susiprasti nusikaltusių mūsų visuomenę ir jos mokytojus..."

Visuomenę, žinoma, bent kiek tai liečia vaikų vertimą net poteries iš mažens mokyti svetima kalba, kurios tėvai dažniausiai patys dar nemoka, be reikalo čia prikerę. Ji prie svetimų maldaknygių dar nesiveržia. Kalti tik tūli mokytojai, kurie kažin kam pataikaudami tą daro. Net caro valdžia Lietuvoje leisdavo tikybą mokyti gimtąja kalba, o dabar kai kurių "lietuviškų" mokyklų mokytojai ir... kai kurių "lietuviškų" parapijų klebonai to neleidžia...

DIRVOS ATSTOVAI

- į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:
- Baltimore, Md.**
Antanas Česonis, 620 W. Cross St.
- So. Boston, Mass.**
Brunonas Kalvaitis, 545 East Broadway.
- Chicago, Ill.**
Jonas Pablėnas, 4416 So. Hermitage Ave.
- Dayton, Ohio**
J. A. Urbonas, 1302 Lamar St.
- Detroit, Mich.**
L. Bulgarauskas, 7313 Navy Ave.
- Newark, New Jersey**
A. S. Trečiokas, 314 Walnut St.
- New Yorke - Brooklyne**
Antanas Sodaitis, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y.
- Waterbury, Conn.**
Vladas Varneckas, 2157 N. Main St.
- Hamilton, Canada**
Bronius Vengrys, 227 Brant St.
- Montreal, Canada**
Stepas Kėsgaila, 6882 Beaulieu St.
- Toronto, Canada**
Jonas Paršėliūnas, 514 Euclid Ave.
- Anglijoje**
Jonas Palšis, 10, Warrel's Terrace, Bramley-Leeds.
- Australijoje**
Povilas Lukošūnas, 178 Wakefield St., Adelaide, S.A.

NUO 1950 M. SPALIU 1 D.
Dirvos prenumeratos kaina yra tokia:
JUNGTINĖSE VALSTYBĖSE:
\$4.00 — visiems metams
\$3.00 — 39 - oms savaitėms
\$2.00 — 26 - oms savaitėms
\$1.00 — 13 - kai savaitėm
KANADOJE:
\$4.50 — visiems metams
(5 kanadiniai dol.)
Mokant dalimis — už 1 kanadinį dolerį arba 90 USA centų — 10 savaitėm
VISUR KITUR:
\$5.50 — visiems metams
Mokant dalimis — už 1 USA dolerį — 8 savaitėm
ANKSČIAU UŽSIMOKĖJUSIEMS PRIMOKĖTI NEREIKIA IR JŲ JAU APMOKĖTAS LAIKAS NEBŪS SUTRUMPINTAS
Dirvą užsisakyti galima kiekvienu metu, nelaukiant metų ar mėnesio pradžios. Prenumeratos laikas skaičiuojamas nuo tos savaitės, kurią yra gautas užsakymas ir pradamas siuntinėjimas.

keisčiausia — maži gerdavo. E, ką čia tau kalbėti! Vasara, koki daugiau neberadau. Buvome abu toki. Ir lakštingalas pamėgdžiojome, ir bičių smalsumu laukų žiedus ištikrindavom. O pailsę, gėrėdavomės vasaros vakarų grožiu. Tada klausydavau jos dainų, kaip upelio vandens tekėjimo, skaidraus ir vis viežio. Širdy būdavo taip lengva, kad norėjosi visiems tik juoktis ir pasakoti apie kažką neužmatomą, o jaučiamą, apie kažką, kas sudėgavo ir dar daugiau išryškėdavo Gailutės akių slėpiniuose. Bet tie akimirkų vakarai ne taip dažni buvo. Gailutė apie viską žinojo, dažnai man pagalbėdavo. Be to, patyriau, kad Gailutės tėvai, turtingi ūkininkai, manęs nelaukė sau lygiu ir mūsų draugystei nepritarė. Kartą rudeniop netikėtai užėjau pas Rugienį su reikalų. Už stalo sėdėjo naujasis valsčiaus raštininkas. Padaręs saldžią išvaizdą, kalbėjosi su Rugienium, ir vis kibo prie čia pat sėdincios Gailutės. Paprašė sėsti. Raštininkas, matyt, jautėsi geriau, kaip savo raštinėje, ir tuojau pradėjo: — Na, to tai dar nepažinojau! — Kreipdamasis į mane pridūrė: — Ir miestelyje tamstos nemačiau... — Jis stogdengys. Mūsų apylinkė

tik vienas, tai neturi laiko po miestelij vaikščioti. — atsiliepė Rugienius. — Charašo, charašo! Tai pažįsti. Visas valsčiaus panas. O ką galėtum pasakyti apie šitą gražuolę? — Manau, tamsta galėsi pats ją daugiau pažinti, — atsakiau. Gailutė paraudusi paliko užstalį. Ilgiau sėdėti ir aš ten nebegalėjau. Pasikalbėjęs su Rugienium, išėjau. Po savaitės, šeštadienio pavakarėj, užklupo žandarai. Užtiko namuose, nuvedė prie įkastos dėžės ir liepė pačiam išimti. Knygų ten buvo gal puspūdis. Kitur net nieiškojo. Kai varė su maišeliu ant nugaros, ties Rugieniaus sodyba išgirdau armonikos garsus. Zvalgiausi į langus, bet kas man rūpėjo — nepamačiau. Kai trobas praėjęs atsisiukau, pamaciau Gailutę einančią už trobų į laukus. Mostaguodamas rankomis, kažką jai kalbėjo valsčiaus raštininkas... Šešeriams metams ištrėmė į Rusiją. Gal metus buvau prie Kolymos upės, vėliau nugaru į Oltiūrką, prie Kamčatkos. Tai jau kitas kraštas pasaulio. Išbuvau trejetą metų. Maniau, kad neįstversiu, taip kankino savųjų pasilgimas ir savo krašto... Prisimindavau visas smulkmenas iš praėities, net tą, ką anksčiau jau ir pamiršęs buvau. Ypač tą vasarą... Brangi vasara bu-

vo. Ir brangiai kaštavo... Nežinau, kam mano padėtyje taip atsitiko. Aš pabėgau. Mažu žveju laivei pasiekiau Ameriką. Ten sunkiai dirbau anglies kasykloje. Taupiau centą prie cento. Nemažai pergyvenau skurdo ir įžeidinėjimų. Bet prasikūriau. Ten jau buvau laisvas. Bet traukimas gimtinėn nesumažėjo. Parašiau broliui laišką Lietuvon. Po kelių mėnesių gavau iš jo. Atmintinai išmoku — tiek daug kartų skaičiau... Rašė: "Brangus broli! Dėkojam Aukščiausia, kad esi tenai. Tave suėdė Ivanas iš valsčiaus, su kitų pagalba. Jau mirė Skirmantas, Mašanauskas ir Rugienius, visi tavo kaimynai. Nors ir neklausė apie Rugieniuotę, bet pranešam taip: po tavo išvykimo dingio ir Ivanas, turbūt, tyčia tam tik ir buvo atsiūstas. Liežuviams apirus, ji ištekėjo į Klanguis, už Damijono sūnaus. Tavo mamulė paliko mus kitą pavasarį tau išvykus." — Tai matai. Pragyvenau tenai aštuoniolika metų. Nepripratau. Jeigu būčiau patš ten ejęs laimės ieškoti, gal ir kitaip būtų buvę... Kai tik Lietuva susikūrė laisva, parvažiauvu paskutinės pareigos atlikti... Išsipildė ilgų metų svajonė. O ką likimas iš manęs paėmė,

— nebegražino... Didelė laimė dažniausiai trumpa, tik jos pėdsakai gilūs. — Meistra! eikit vakarienės! — šukterėjo Dalia. Šatūnas krūptelėjo. Pakilome. * MARGUMYNAI * Gerame restorane šeimininkas pamatė, kad vienas iš svečių paėmė servetėlę ir užsiklojo ją ant krūtinės, kraštus užsikaisiojęs už apykaklės. Pasišaukęs to stalo patarnautoją, šeimininkas sako: — Kai prieisi prie to žmogaus, tai pasakyk jam kaip nors, mandagiai ir taktiškai, bet kad jis suprastų, jog pas mus nepriimta šitaip servetėlę užsidėti. — Gerai, bus padaryta, — atsakė tarnautojas, ir nuėjęs prie to svečio mandagiausiai klausia: — Tamsta norėtum tik skustis ar ir kirptis? * * * — Na, gerbiamasis, kaip tamstai patinka mano paveikslai? — klausia dailininkas kritiką, apsilankiusį paveikslų parodoj.

Kritikas nuolankiai nusiūso: — O, esu matęs blogesnių... Dailininkas įsižeidžia:

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštis

BOLEŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

15)

KAIP LIETUVOJ BUVO KURIAMA ČEKA

Augustas Gailius
buv. Lietuvos kriminalinės policijos valdininkas

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

Agentūrinio teroro apimtis ir veiklos principai

Kaip jau buvo minėta, čekistai pirmiausia pasirūpino apinti savo agentais ir šnipų tinklu visas įstaigas bei įmones. Iš čia nedelsiant reikėjo "išvalyti" visus dar užsilikusius priešbolševikiškai nusiteikusius žmones, kurie negalėjo ir nenorėjo užmiršti praeities. Kaip vieną kartą yra pareiškęs čekistas Guzejevas, "kiekvienoje įstaigoje ir įmonėje kas antras tarnautojas ar darbininkas turi būti slapta mūsų bendradarbis". Tik tokiu atveju, anot jo, bus galima apsaugoti nuo kenksmingos veiklos, kludančios komunizmo įgyvendinimą.

Toliau agentūrinis tinklas buvo plečiamas visoms vietoms. Visi restoranai, valgyklos, viešbučiai, kavinės buvo perpildytos šnipais. Šnipinėjimo darbas čia dirbo ne tik personalas, bet ir "svečiai", kurie, iš paviršiaus žiūrint, atėdavo čia tik laisvos valandėles praleisti, bet iš tikrųjų pildė NKVD jiems pavestus uždavinius.

NKVD ausis ir akis nesitenkino ir šitokių tinklu; jis nuolat buvo plečiamas ir tankinamas. Kiekviena vieta, kurioje vyko koks nors žmonių judėjimas, turėjo turėti specialius šnipus. NKVD agentai stoviniuodavo prie bažnyčios durų ir stebėdavo ar registruodavo jas lankančius; jie su tikinčiais eidavo į vidų, kad išgirstų kunigo žodį iš sakyklos. Kiekvienoje stotyje ar garlaivio priplaukoje buvo specialūs sekliji būriai, vadovaujami prityrusio čekisto. Kai kuriuose svarbesniuose kelių mazguose čekistai taip pat pastatė savo seklius, kad šie stiprintų čekistinį budrumą, sistemingai stebėdami gyventojų judėjimą.

Suprantama, kad jokia mokslo įstaiga, jokia net pradžios mokykla ar vaikų darželis negalėjo krutėti be agento, turinčio savo specialius uždavinius kamantinėti mažulius ir rengti juos išdavikiškiems darbams prieš savo tėvus ir mokytojus.

Kaip atrodo, agentų čekistams lengviausia buvo prisieiti įstaigose ir įmonėse. Šias vietas iš karto užvaldė visiškai komunizmui atsidavusieji žydai. Per trumpą laiką vadovaujantiose vietose sėdėjo vien žydai. Ir tai buvo padaryta ne be NKVD pagėdavimų. Panaši padėtis buvo ir įmonėse, kur knibždėjo aišūs "protinių darbininkų"; dažnai niekas nežinodavo, nei kam jie reikalingi, nei kokias funkcijas atlieka.

Tačiau NKVD turėjo įsibrauti ir į platiuosius gyventojų sluoksnius, įsikurbti tarp žmonių, kurie gyvena savo namuose, savo šeimose, kurie, būdami išstumti iš gyvenimo, nerodo jokio viešo veiklumo, kurie nei peikia, nei giria bolševikinės santvarkos. Šitas uždavinys jau ne taip lengvai vyko. Tarp šitokių žmonių mažiausia buvo išdavikų. Čia ir agentų verbavimas buvo labai sunkus, o apie savanorišką bendradarbiavimą negalėjo būti nė kalbos, nes visi šie žmonės buvo vienaip ar kitaip nuskrūstai, sunaikinti, paniekinti ar išmesti. Agentūrinamų asmenų dauguma griežtai atsisakydavo bendradarbiauti su NKVD organais. Dėl to Lietuvoje siautėję čekistai per vienerius metus negalėjo pilnai išryškinti savo teroristinių veiksmų, nes didžiausią energiją dalį turėjo išleisti nuolatiniams agentų verbavimui ir jų terorizavimui. Beveik kiekvienas išsilaisvęs kalinys gali pavirtinti, kad čekistai primygtinai siūlė jam laisvę ir gerą tarnybą, jei tik jis pasizadės su jais "bendradarbiauti" ir kitus įskundinėti.

Taip pat didelių vargų čekistai turėjo rinkdami agentus kaimo gyvenimui stebėti ir kaimiečius išdavinėti. Bolševikams įsigalėjus, kaimas pasiliko savistoviausias, mažiausia bolševikų priklausęs. Būdamas, be to, švarus nuo žydiškojo elemento ir be svetimtautiškos priemonės šeimose, kaimas lengviau galėjo

LIETUVIAI AMERIKOJE

LOS ANGELES ALT SAJUNGOS SKYRIUS RENGIA VAKARĄ

Rudeniui artėjant, po ilgų šiltų vasaros dienų, po daugelio ir įvairių lietuviškų piknikų bei draugiškų išvažiavimų, Los Angeles lietuvių organizacijos pradeda ruošti rudens — žiemos sezono veiklą, t. y. meninio pobūdžio vakarinių programoms. Vienas iš pirmųjų šio rudens didesnių įvykių ruošiamas lapkričio 5 d., North Star Auditorium, 1631 W. Adams.

Vakaro rengėjas yra ALTS Los Angeles skyrius. Programos komitetas žada tikrai įdomią programą. Bus suvaidinta juokinga dviejų veiksmų komedija "Žentai iš Amerikos", parašyta K. S. Karpiaus. Komedijos turinys teikia daug smagaus juoko ypač tuo, kaip Amerikos lietuviams (aišku, tik kai kuriems) anais laikais nurykus Lietuvon, tekdavo pakliūti į visokių "trabalius". Ypač gerai yra charakterizuojami prohibicijos laikų turtingi "butlegeriai", kurie viską svėrė dolerio ir "good time" reikšme.

Vaidins žinomi vietos scenos mėgėjai: Antanas Batkus, Bronius Gediminas (abu nepamainomi komikai), bus jiems ir stipri konketicija: tai Adelė Nausiedas ir Zosė Waitek - Vaitekūnienė. Pirmą kartą mūsų scenoje pasirodys ir du naujokai: Olga Bakūnienė ir Leonas Grūžas. Jie sudarys romantišką porę.

Repeticijos eina visu smarkumu.

Muzikinę programos dalį atliks Los Angeles lietuvių gal mylimiausia artistė - dainininkė Helen Bartush - Swagar, kuri visuomet žavi klausytojus ne tik savo galingu, puikiai išlavintu balsu, bet ir simpatinga asmenybe; o ypač jautriu lietuviškų melodijų interpretavimu. Dainininkei asistuos neseniai iš tremties atvykęs muzikas J. Bertulis. Los Angeles senieji ir naujai atvykusieji lietuviai darbuojasi kartu bendromis jėg-

atlaikyti ir savo atsparumą, savo susigyvenimą ir pagarbą vieni kitiems. Negalėdami lengvai įsigyti kaime agentų, čekistai tam reikalui naudojo nuo kaimo atitolusius asmenis, būtent, miestų ir miestelių tinginius bei demagogus, kurie ypač mėgdavo važinėti po kaimus ir mokyti kaimiečius bolševikinio ūkininkavimo. Patys gi darbdaviai rūpinosi tik tuo, kad tokie po kaimus besitrąnką asmenys informuotų NKVD organus apie kaimiečių nuotaikas ir nurodinėtų pačių energingųjų kaimiečių pavardes. Tuo reikalu rūpinosi ne tik NKVD apskrinių skyriai, bet ir pats NKVD centras, o taip pat Lietuvos komunistų partijos centro komiteto agitacijos ir propagandos skyrius, vadovaujamas prityrusių čekistų. Į tą agitacinį šnipinį darbą buvo įkinkyti visi vietų vykdomieji komitetai ir partiniai apskrinių bei miestų komitetai.

Kaip iš oficialių davinų matyti, vienu metu, būtent, vykdydami rinkimus į TSRS Aukščiausiąją Tarybą, bolševikai propagandai, o tuo pačiu ir čekistai šnipinėjimui, naudojo net 40,000 agitatorių, 15,000 rinkimų komisijų narių ir 3,000 patikėtinių (kvalifikuotų agentų). Apie tai atvirai yra pasakęs pats Antanas Sniečkus savo "Ataskaitiniame pranešime V-me LKP(b) suvažiavime" (69 psl.). O kad net komisijų narių tarpe buvo agentų, aiškiai matyti iš VRLK (NKVD) slaptos instrukcijos Nr. 26, išleistos 1940 m. lapkričio 22 d. Ten pasakyta, kad agentūrinį darbą turi dirbti ir patys komisijų nariai bei aktyvistai (agitatoriai), nes, anot tos instrukcijos, reikalinga —

"mobilizuoti visą agentūrišką informacinį tinklą tikslu išaiškinti galimus mėginimus iš antitarybinio elemento pusei atlikti kontr-revoliucinius veiksmus". (Žiūr. "Lietuvių Archyvo" III t. 131 psl.)

Čekistas Guzejevas reikalavė, kad su agentais jo pavaldiniai susitikinėti ne rečiau, kaip kartą į dvi paras. Reikia manyti, kad tai buvo ne atsitiktinis reikalavimas, bet bendras susitikinėjimų dažnumo principas, praktikuojamas NKVD tarpe. Tačiau iš daugelio asmenų pasakojimų atrodo, kad čekistai savo agentus, matyt, dėl darbo gausmo, palikdavo ramybėje net po kelias savaites. Bet čekos vadovybė nuolat reikalavė padidinti susitikinėjimus su agentais. Tuo reikalu būdinga instrukcija buvo išleista dar 1940 m. spalio mėn. pradžioje ir joje pasakyta, kad —

"Nuo 1940.X.20 padidinti pasimatymus su turimu agentūriniai informaciniu tinklu, nukreipiant agentūrą į išaiškinimą visų kontr-revoliucinių susigrupavimų ir asmenų, veikiančių prieš mūsų Partiją ir Sovietų santvarką. Agentūrą instruktojančiam, reikia turėti galvoje, kad, kaip mūsų darbo praktika parodė, priešai, siekdami savo biurių tikslų, nevengia panaudoti kriminalinio nusikalstamo elemento atskiriems diversiniams ir teroristiniams aktams". (Žiūr. "Lietuvių Archyvo" III t. 296 psl.).

(Bus daugiau)

lietuvių skatinkais pastatyta bažnyčia, sutalpinusi gal porą tūkstančių klausytojų, dvi valandas išgyveno religiskai tautinio pakilimo nuotaikas. Apie šiuos ir dalyvių moterų ir vyrų chorą, mišrios jų kombinacijos, solistai — S. Klumaitė, A. Brazas, A. Peškis ir palydovas vargonais L. J. Šimutis. Prakabą pasakė kun. Zakarauskas, koncertą globojo klebonas kun. A. Linkus.

NEW YORK, N. Y.

DALYVAUKIMŲ RINKĖJŲ ARMIJOJE

Š. m. spalio 27 d., penktadienį, ir spalio 28 d., šeštadienį, įvirsta lietuvių masinė rinkliava Didžiojo New Yorko gatvėse Balfio naudai. Bus renkamos aukos su dėžutėmis ir aukų lapais. Visi lietuviai kviečiami šioje rinkliavoje gausingiausiai dalyvauti. New Yorko miesto valdžia davė teisę lietuviams net 2 dienas viešai rinkti aukas tremtiniams. Mes turime tūkstankiai pasirodyti gatvėse. Parodykime lietuvišką solidarumą ir mūsų nuo-

širdų bendradarbiavimą savo tautos reikale.

Rinkliavos Komitetas nuosirdžiai šaukia ir kviečia į bendrą talką. Neatsisakyk, bro! ir seute! Išeik į gatvę ir padaryk lietuviams garbę. Tėveliai ir močiutės prikalbinkite savo sūnus ir dukreles stoti drauge su Jumis į rinkėjų armiją. Atminkite, kad nuo rinkėjų skaičiaus ir jų pasišventimo pareis rinkliavos pasisekimas. Likusiųjų Europoje senelių ir ligonių nušivis veidai, kai jie sužinos, kad Jūs išėjote į gatvę jiems aukų parinkti. Jų visa viltis Jumyse. Neapvilkite jų!

Moterys, mergaitės ir vyrai išeikite tas dienas į gatvę ir pasirodykite su rinkliavos dėžutėmis. Tas padarys gražų įspūdį New Yorko visuomenės akyse ir atkreips daugiau dėmesio į lietuviams padarytas skriaudas. Būkite pirmose eilė-

GARY, Ind.

RUOSIASI BALFO VAJUI

Š. m. balandžio mėn. atgavintas Gary Balfio skyrius baigia ruošti Balfio vajui. Jau sudarytas Gary lietuvių sąrašas ir numatyti vajuos vykdytojai — lankytojai. Norima aplankyti visus vietos lietuvius, su jais susipažinti, prirašyti Balfui naujų narių ir parinkti aukų ligo-nims, seneliams ir pan. šelpti.

Vajuos vykdytojų tarpe yra apie pusė čia gimusių Gary lietuvių. Pagal surinktas žinias, Gary gyvena per 420 lietuviškų šeimų ar savastovių pavienių lietuvių. Šis Balfio skyrius užsimojimas yra savotiškas egzaminas tiek skyriaus vadovybei, tiek ir visiems Gary lietuviams. Tikėkimės, kad jie visi tą lietuviškumo egzaminą gerai išlaikys.

se, atstovaukite mūsų tautai! Rinkliavos Komitetas turi žinoti iš anksto apie rinkėjų armiją. Praneškite savo vardą, pavardę ir adresą — 105 Grand St., Brooklyn 11, N. Y., arba telefonui: EVergreen 7-1422.

Rinkliavos Komitetas

Kaip Taft-Hartley įstatymas jus saugo

PIRMA —

"Perdaug padirbi, todėl man nepatinka. Už tai esi pašalinamas iš unijos ir tuo pačiu nustoji savo darbo".

PASKUI —

"Turiu darbą užtikrintą tol, kol tinkamai dirbsiu ir mokėsi unijos mokėsius. Tafto-Hartleyo įstatymas apsauga mane nuo diskriminacijos lygiai iš unijinių, lygiai iš bendrovių bosų pusės".

• Atiduokit balsą už senatorių Taftą, vėl išrinkit jį į Jungtinių Valstijų Senatą!

X ROBERT A. TAFT
REPUBLICAN

Visuotiniai rinkimai
1950 m. lapkričio 7 d

Taupyti galima ir laisškai! Prašykite informacijų paštu!

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASS'N.

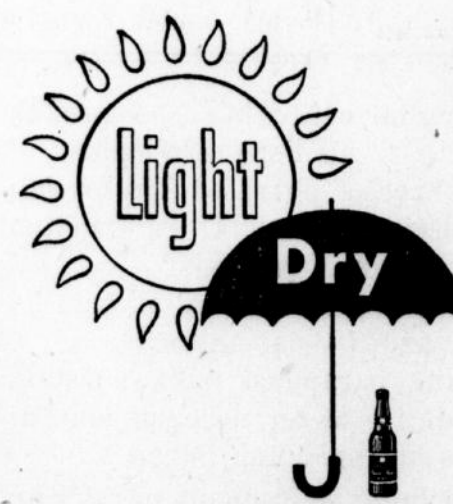
PIGIOS PASKOLOS NAMAMS

TAUPLYK SAUGIAI ... mes per 41 metus visiems išmokėjome pareikalavimus

Turtas per 25 milijonus dolerių. Atsargos fondas per 2 1/2 milijono U. S. Government Securities ir grynais pinigais per 12 milijonų \$TIPRAUSIA TAUPYMO ĮSTAIGA CHICAGOJE

Federal Savings & Loan Insurance Corporation narys
JUSTIN MACKIEWICH, PRESIDENT & MGR.
4192 Archer Avenue Chicago 32, Illinois
TELEFONAS: Virginia 7-1141

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4. Trečiadieniais nuo 9 iki 12 diena. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vak.

Want a beer that's LIGHT and mellow?

Ar nori alaus kuris ŠVIESUS IR švelnus?

Want a beer that's champagne-DRY?

Ar nori alaus kuris šampaniška SAUSAS?

Simply say "BLACK LABEL", fellow—that's the BEER you ought to try!

Užsakyk BLACK LABEL, biūli, — tai yra ALUS, kurį turi išbandyti!

— and at the Popular Price, besides!

— Ir, be to, populiaru kaina!

CARLING'S Black Label BEER

BREWING CORPORATION OF AMERICA • CLEVELAND, OHIO

MŪSŲ KALBA

Redaguoja Pranas Skardžius

Ar vartotina exilinė vyriausybė?

Mūsų spaudos kalboje ir kitur dažnai galime sutikti bendrinių žodžių, kurių šaknis rašomos svetimos rašmenimis, o priesagos ir galinės pridamos savos, pvz.: exilis, marxistas, degaulininkas, screenings, clearingas ir kt. Šitoks rašymas mūsų bendrinei kalbai yra visai netinkamas, ir todėl jo kiek galint reikėtų vengti. Čia turėtų būti laikomasi vienos ir aiškios

taisyklės: visos bendrinės švėtimybės rašomos iš garsų, paprasčiau savo turima rašmenimis. Todėl rašytina: egzilis (plg. egzaminas, egzėgėzė, egzėkvėjos, egzėmplėrius, egzėma, egzėstencija ir kt.), marksistas, marksizmas, degaulininkas, skryningas, klyringas, taip pat klyvlėndietis, niujorkietis ir kt. Taigi ir užuot exilinė

vyriausybė turėtų būti rašoma egzilinė vyriausybė.

Bet mes lot. exilium (anglų exile, prc. exil, vok. Exil) vietoje turime gana gražų ir tinkamą pakaitą tremtis, iš kurios gali būti sudarytas būdvartis tremtinis "egzilinis" (plg. klyūtis ir klyūtinis ir kt.). Todėl egzilinės vyriausybės vietoje gali būti vartojama ir tremtinė (tremties) vyriausybė.

IVERTINKIME KĄ TURIME

Bet būkime realistai

Skaitytojo laiškas Dirvos redaktoriui, kuriuo pasidaliname su visais skaitytojais

Visi mes, tur būt, tikime, kad Lietuvos istorija nesibaigs 1940 metais. O jei ji bus tęsiama, tai pastaraisi laikotarpis bus bene ryškiausias argumentas tolimesniam mūsų istorijos tęstinumui. Istoriškojo uragano didžiausias spaudimas bus vykęs, turbūt, ant rytų ir vakarų Europos kultūrų slenkščio, taigi ir mūsų kraštas yra "didžiausio spaudimo zonoj".

Kas ir kiek išliks, kai uraganas bus praėjęs, sunku numatyti, bet dar galima tikėtis, kad tai nebus tik "skeveldros", o dar liks ir kamienas. O tai reikš, kad tas kamienas yra stiprus ir atsparus nepaprastiems istoriškiems bandymams. Bandymas gigantiškas — atsparumas totalinis.

Mano supratimu, trys komponentės sudarys pilną vaizdą ateičiai, ką mūsų kraštas turėjo pakelti, būtent:

1. Rezistencija krašte,
2. Aukos bolševikiniuose rytuose,
3. Savanoriškosios emigracijos masės gajumas.

Šion trečių kategorijon reikia skirti visus tremtinius, vengusius antrosios bolševikų okupacijos. Tai yra apie 60,000 lietuvių, intelektualiai bene pajėgiausiu.

Kas vyksta ir kas atsitiks su pirmosiom dviem grupėm, mums sunku nustatyti, bet dėl trečiosios grupės mes turime pagaltoti.

Šviesūs bruožai

Prisimenu, rodos, 1948 m. pradžioj vienas prancūzų žurnalas prašė duomenų apie atskiras tautines DP grupes. Man buvo pavesta surinkti charakteringus duomenis ir parašyti straipsnį.

Tai buvo padaryta. Straipsnis buvo patiekta statistinė medžiaga apie lietuvių DP kultūrinę veiklą. Aš pats nustebau, kai suvedžiau medžiagą į krūvą: kelios dešimtys gimnazijų, nebepamenu su kiek mokinių, taip pat pradžios mokyklų, keletas specialių mokyklų, keliolika literatūros veikalų išleista ir tt., keli šimtai studijuojančių jaunuolių vokiečių aukštosiuose mokyklose.

Ir tai vis buvo atliekama sunkiose stovyklinėse sąlygose, stovyklinio gyvenimo fone, kur kitos kai kurios tautinės grupės reikėsi plėšimais, muštynėmis, nemoraliniu gyvenimu...

Neturim pamato save niekinti

Ir naujose gyvenimo sąlygose, naujakurių buity, kur įsikūrimo ir prisitaikymo naujoms nepažįstamoms sąlygoms sunkumai slečia kiekvieną, žiūrėk atsiranda organizacijos, laikraščiai, šėštadienių mokyklos ir tt. ir tt. Tas rodo nemažą galumą ir tautinį subrendimą. Jau ne visur

ir ne viskas atliekama 100% — bet negalima to ir tikėtis. Pagaliau, to ir nereikia. Juk Aušros ir Varpo laikotarpį žadintųjų buvo keliolika, o ką padarė?!

Šandien turime nebe vien "žadintojus", bet išties sąmoningą masę, kuri pati gerai supranta bendruosius tikslus.

Kas gera — palaikykite!

Bet, turint galvoj, kad toji masė yra praskiesta, kitaip sakant, išsklandyta amerikinės asimiliacijos katilė, reikia ją palaikyti moraliai. Mano supratimu, prie moralinio stiprinimo labiausiai prisideda pozityvinių reiškinių iškelimas ir išryškėjimas, kurie kelia pasitikėjimą savimi ir tt.

Tokių pozityvinių reiškinių yra daug, tik juos reikia išrinkti ir parodyti. Pvz., naujai leidžiami ar reformuoti laikraščiai. Apie kiekvieną iš jų galima parašyti keletą skilčių, su koku pasiryžimu ir sunkumais jie išleidžiami. Čiurlionio ansambliis, kuris jau skina kelią į didžiąsias scenas, reikalingas dar pilnesnio parýškini. Profesoriai, gydytojai, inžinieriai, kurie per didelį ryžtą surado būdus įsijungti į profesinį darbą visai naujū, beveik nepažįstamoj ir labai nepasitikinčioj aplinkumoje, rodo, kad mes neturėtume jausti "complex of inferiority". Moksleiviai, kurie mokosi kad ir angliškose mokyklose, bet dažnai pasirodo sumanesni, kaip aborigenai, verti irgi paminėjimo ne pavadėmis, bet bendra charakteristika.

Mano supratimu, tokių "deimančių" išryškėjimas ir parodymas būtų tikriausias kelias palaikyti aukštumo mokslines nuotakas, ko, be abejo, siekia ir Tavo tvarkomas laikraštis.

Tai būtų šviesioji reikalo pusė, tai būtų indėlis į mūsų ateities istoriją.

Bet dulkes — valykime!

Šėšelis, kuris reikalauja apšvietimė, tai mūsų tarianieji "politikai", kurie, pūsdami į artatinį šaukštelį vandens, tikisi suksisų audrą vandenynė. Rajla ir B. K. Naujokas bent kiek papurtė tas senas dulkes, bet to negana, ten reikia gero dulkiasiurblio.

Štai kad ir pastarajame Dirvos Nr. jaunuomenės atstovai nusiskundžia, kad jie yra dezorientuoti partijų ir partijėlių vadų. Ir kaip gi nebus dezorientuoti! Aš irgi nebesuprantu!

Iš Eltos pranešimų atrodo, kad Reutlingene yra ne tik Lietuvos Seimas ir vyriausybė, bet ir lietuviybės išlaikymo citadelė; tas man primena ir sukelia tokį pat nusistebėjimą, kaip tam ruskiui, pas kurį tu gyvenai Panevėžy, Respublikos gatvėj, kuomet šėštadienių mokyklos ir tt. ir tt. Tas rodo nemažą galumą ir tautinį subrendimą. Jau ne visur

Partijų, seimų ir kitas panašias aistras sukėlė Reutlingenas, visai konkrečiai variant, krikščionys demokratai savo užsispyrimu, pašėlusiu troškulių kaip nors valdyti, kam nors diriguoti.

Jeigu jau nebėra kito kelio, tai nuoširdžiai valstybiškai ir tautinei grupei reikėtų nuo tokių nerealių fantazijų kategoriškai atsiriboti. Žinoma, tą reikėtų dar nuoširdžiai ir atvirai išdiskutuoti.

Kas ne kas, bet politika, tai jau yra ne fantazijos, o nuogausias realybės išvada. Tik realia baze remiama, realių tikslų siekiant, nors ir nedidelio masto politika, vistiek yra tikra politika. Fantazijomis remiama politika tinka operetinei filmui arba pasakai ir tai tik tuo atveju, jei ji nerišama su realybe. Priešingu atveju — ji žalinga.

Kartais noriu manyti, kad įvykiai patys nušiuos tas dulkes, ir greičiausiai taip ir bus, bet iš kitos pusės, kai pagalvoji, kad ir mes patys esame tomis pačiomis dulėmis apdulkinėti ir nedaug noro rodome valytis nuo jų, liekame kartu, kaip samokslu dalyviai. O dalyviai baudžiami tomis pačiomis bausmėmis...

Pipirų Dirvai...

Beje, truputį turiu kartėlio ir prieš Dirvą. Ji pasižadėjo apie Čiurlionio ansamblio atvykimą į Philadelphiją plačiau painformuoti ir iš anksto. Dabar tik šėštadienį patyriau, kad ansambliis koncertuos New Yorke ir Philadelphijoje.

Iš anksto žinodamas, maniau suaugtiuti keletą įtakingų ir draugiškų amerikiečių nuvažiuoti į koncertą, o dabar, taip staigiai sužinojęs, ir pats nebegaliu nuvykti.

Dar didesnis apmaudas: nepasakelbta nei laikas, nei radijo stotys, kurios transliuos koncertą. Angliškų laikraščių radijo programoj taip pat neradau. Visą vakarą prievartavau radijo aparatą ir be pasekmių. Visa šeima in corpore pykome tai ant radijo, tai ant Rastenio, tai ant Dirvos. Gal be pagrindo, o gal ir su pagrindu buvo mūsų pyktis!

Jei galima ir nesudaro keblumų, būtų labai įdomu, kad visos lietuviškos radijo valandėlės būtų skelbiamos Dirvoj, nurodant stotis ir laiką.

K. R., Dover, Dela.

• Šiame laiške keliama mintį — daugiau garsinti lietuvių teigiamus pasirodymus bei pasiirškimus — būtų galima įvykdyti daug plačiau, jei ir skaitytojai tam patalkininkautų, atsižadami atitinkamų pranešimų. Nei Dirva, nei kiti lietuviški laikraščiai neturi ir negali turėti tokio reporterių šėsto, kokius turi didieji Amerikos laik-

PRAŠOM TALKON

KETURI MĖNESIAI — šių metų spalio, lapkritis, gruodis ir ateinančių metų sausis, skelbiami

DIRVOS PLATINIMO TALKOS LAIKU.

Talkoje dalyvauti kviečiami visi skaitytojai ir kiti tautiečiai, kurie linki, kad Dirva būtų plačiau skaitoma ir stiprėtu savo turiniu.

Vietoj vaišių, kurios pagal lietuvių papročius paprastai talkininkams rengiamos, bet kurių šiuo atveju jokiū būdu nebūtų galima surengti, Dirva numato eilę dovanų tiems, kurie per šituos keturis mėnesius pradės prenumeruoti Dirvą, ir platintojams, kurie per tą laiką pripirš Dirvai naujų skaitytojų.

Penkiolika dovanų:

Amerikoje gaunamų lietuviškų knygų, pasirinktų paties dovanų gavėjo, kiekvienam už \$10 vertės (arba \$10 grynais pinigais).

Šios dovanos skiriamos skaitytojams ir platintojams ir atiteks laimėjimo būdu.

Jos bus skiriamos, jei per talkos laiką bus išleista ne mažiau kaip 250 skaitytojų ir 250 platintojų taškų, tai yra, jei per tą laiką bus gauta ne mažiau kaip 250 naujų metinių prenumeratorių, arba atitinkamas skaičius dalinių prenumeratorių.

Dvi dovanos:

kiekviena po \$50 pinigais.

Šios dovanos skiriamos skaitytojams ir platintojams ir atiteks laimėjimo būdu.

Jos bus skiriamos, jei per talkos laiką bus išleista ne mažiau kaip po 400 abejų taškų.

Dvi dovanos:

kiekviena po \$100 pinigais.

Šios dovanos skiriamos skaitytojams ir platintojams ir atiteks laimėjimo būdu.

Jos bus skiriamos, jei per talkos laiką bus išleista ne mažiau kaip po 750 abejų taškų.

Didžioji dovana — \$150

Ši dovana bus paskirta daugiausiai taškų surinkusiems platintojui, tačiau tik tokiam, kuris bus surinkęs ne mažiau kaip 30 taškų, ir jei per talkos laiką bus išleista bent 1000 platintojų taškų.

Jei du ar daugiau platintojų turėtų po lygiai taškų, tai ši dovana teks vienam iš jų laimėjimo keliu.

Kiekvienas naujas prenumeratorius, kuris užsisakys Dirvą jos platinimo talkos metu, tai yra, nuo 1950 metų spalio mėn. 1 d. iki 1951 m. sausio m. 31 d., gaus po DU TAŠKUS dovanoms laimėti: vieną skaitytojui, kitą platintojui. Kiekvienas taškas bus paliudytas tam tikru ženklui su numeriu.

Kas Dirvą užsisakys per platintoją, tas gaus tik skaitytojo tašką, o platintojo tašką gaus platintojas. Bet platintoju gali būti kiekvienas senas ir naujas skaitytojas, jeigu tik jis prikaltins ką kitą užsiprenumeruoti Dirvą ir atsibus Dirvai jo prenumeratos mokesį. NORS IR VIENĄ NAUJĄ PRENUMERATORIŲ GAVĘS PLATINTOJAS GALI LAIMĖTI \$10, \$50, arba ir \$100 VERTĖS DOVANĄ!

Kas talkos metu užsisakys Dirvą ne visiems metams, o tik daliai, tas gaus ir taškų tik atitinkamą dalį: jei mokės tik \$1 (už 13 savaitių), tai gaus tik po ketvirtadalį skaitytojo ir platintojo taško. Jei mokės \$2, gaus po pusę abiejų taškų, o mokėdamas \$3, gaus po tris ketvirtadalius taškų. Jei tam taško numeriui teks dovana, tai ji bus padalinta tarp tų, kurie, turės to taško atskiras dalis.

Dovanos bus skirstomas 1951 m. vasario mėn. Smulkiau apie tai bus paskelbta atskirai.

SLEPIA YLĄ MAIŠE

raščiai. O be to, negalima žinoti visko, kas kur atsitinka.

Ir apie Čiurlioniėčių koncertus konkretnėj žiniū iš rengėjų buvo gauta tik pora valandų prieš paskutinio prieškoncertinio Dirvos numerio išsiuntimą ir spausėtuvė, kada jų visų jau nebebuvo galima panaudoti.

Kuriuos stotys perduos koncertą per radiją, iš anksto nebuvo žinoma, o, be to, jos vargiai ar girdimos toliau, kaip pačiame New Yorke.

Tas pats tinka pasakyti ir apie lietuviškų radijo valandėlių programų skelbimą. Daugumas iš jų girdimos tik tame pačiame mieste, kur gyvenojai jų veikimo laiką žino. Pagaliau, laikraščiai apie jas ir parašo, jeigu jos apie numatomas žymesnes programas laikraščiams praneša, arba duoda atitinkamus skelbimus.

Iš Lenkijos praneša, kad komprofaganda dabar ten bėdoj... Pirmia labai didžiavosi šiaurėčių laimėjimais Korėjoj ir tyčiojosi iš amerikiečių, kaip jie bris per vandenį į Japoniją. Juokėsi, kad Mac Arthur vietoj karinės medžiagos laivams įsakęs vežti žemes ir pilti į Korėjos pakrante, kad būtų daugiau vietos kojai atremti... Varsuvoj išstatytas milžiniškas Korėjos žemėlapis, rodąs, kad amerikiečiai yra suvaryti į mažą kampelį. Bet... Apie dabartinę padėtį nei radijas, nei laikraščiai ligi šiol dar nieko nepranešė, tik pasityčiojimai nutilo. Žemėlapis vis dar teberodo, kad amerikiečiai tebėra kampelyje, tik prie fronto linijos prilipintas popieris su užrašu "nepastovus frontas"...

AGRESINGUMAS

V. Skinka

Kas skaito lietuvių laikraščių skelbimus, tas tuoj pastebės, kad siuloma viliojanti atlyginimui agresingiems žmonėms. Ieškoma agresingų pardavėjų, agentų, reklamuotojų ir kitokių profesijų asmenų. Kam reikia turėti reikalą su žmonėmis — turi būti agresingas, visada puolime, kaip įkryti mure, kuri neleidžia tau užsėsti po pietų. Gali mosuoti ranka sau po nosim, kiek patinka, bet vistiek girdi jos zirezimą.

Agresingumu galima daug ką laimėti, — visi vyrai tą gerai žino, — galima pasidaryti rašytoju, operos artistu, poetu, veikėju ar net kunigaikščiui.

Daug kas Lietuvoje pažinojo agresingą žmogų, kuris Romanovų dinastijos sukakties proga parašė pasveikinimą ir pasirašė: Jurgis, šviesiausias kunigaikštis.

O caro kanceliarija, jo didenybės vardu dėkodama tūkstančiams sveikinusiųjų už visų pasaulio kraštų, už adresavo caro padėką tuo pačiu vardu (ką ji ten visus tikrins!) — šviesiausiam kunigaikščiui Jurgui. Ir kadangi kožnas Lietuvos pie-muo žinojo, kad caro žodis yra įstatymas, tai agresingas Jurgis taip ir liko iki amžiaus galo teisėtu kunigaikščiui.

Kai vėliau atsirado bajorų draugija, o visuomenė tą draugiją priėmė, diplomatiškai kalbant, "su nusistebėjimu", tai dar galima buvo aiškinti, kad tai pavydas, lenkų dvarionių intrygos, neišmanymas visų plusų turėti lietuviams gyvų įžymių ir tt. Bet kai kunigaikštis išleido knygą su savo šeimos trijų atšakų sąrašu ir šešioms šimtoms ūkininkų, pamestinukų, policininkų ir davatkų prikerė šviesiausių kunigaikščių ir kunigaikštėčių titulus, tai ir jo draugai, kurių tarpe ir aš buvau, pradėjome kraipyti galvomis.

Atsimename ir agresingą mokytoją, visus prikanėinusį su savo romano ištrauka. Laikraščių redaktoriai jam sakydavo:

— Atnešk romaną jau užbaigtą. Jei geras — tikrai atspausdinsime.

Bet jis ne — nesutinka. Spausdink ištrauką ir tiek. Daug kartų tą ištrauką autorius skaitė literatūros vakaruose, tremtinių koncertuose. O dabar sužinojau, kad ji jau atvyko čia kartu su agresingu autorium, kuris, tarp kitko, jau spėjo publišką priversti pripažinti jį rašytoju.

Daug kartų tą kūrinių girdejęs, galiu atpasakoti bent pradžia atmintinai, čia pat:

PRAGARO ANGELAI (ištrauka iš romano)

... Uršulė krūptelėjo... Riestainiukas suraukė antakius ir trinktelėjo kumščiu į stalą. Motina iškišo galvą pro virfvės duris, susigriebė savo žilus smilkinius rankomis ir suklykė:

— O Dieve šviesiausias, ką tas nevidonas jai nori padaryti?

Tuo tarpu Riestainiukas ištare, kiekvieną žodį sunkiai košdamas per dantis —

— Taip, Uršule... Pasaulis jau įsitikino... Ziauri, nepermaldaujama tiesa... Kito kelio žmogui nėra: — arba su Dievu, arba su Belzabubu. Ar su klebonu, ar su komisaru... Žmogaus rankoj vietos gali būti arba rožančiui, arba kruvinam peiliui, įsmeigtam į kito krūtinę...

Taip, Uršule... Apsigalvok... Ženykimės, Uršule. Zinai, kaip aš moku dailiai čeverkykus pasiūti. Išvažiuosime į Ameriką ir visas pasaulis bus po mūsų kojomis...

(toliau Riestainiukas filosofuoja apie žmonijos likimą, nepamiršdamas ir save palankiai išstatyti prieš gražias Uršuliuokės akis).

Kaip matote, romano herojus agresingas. Bet autorius vistiek pralenkė savo herojų, nes romanas dar ir dabar neparašytas, o rašytojo vardą jis jau nešiojasi iškilmingiau, negu katė puslė...

• PAKELIUI I MIRTI — B. Gaidžiūno aprašymai apie pergvenimus vokiečių kalėjimuose. 231 pusl. Kaina \$1.00

HENRY C. KAMPF
kandidatas į
APSKRITIES KOMISIONIERIUS

Ashtabula apskrityje —
— Trumpam terminui

Rinkimai
1950 m. lapkričio mėn. 7 d.

DEMOKRATAS

Kvalifikuotas —
— Gabus —
— Nuosirdus

Jūsų parama bus geras patarnavimas teisingai administracijai

Genocido parodą jau aplankė 178,000 žmonių

Tai buvo Brocktone, Massachusetts

Suruoštį genocido paroda, kuri buvo atidaryta nuo rugsėjo 9 iki 16 dienos, praėjo dideliu pasisekimu. Ji vyko "Lietuvių Bakužėje", kuri prieš keliolika metų pastatyta dideliame Brockton Fair plote. Parodos laikui ir vietai sutapus su kasmetinės žemės ūkio ir pramonės gaminių parodos (Brockton Fair) laiku ir vieta, ją aplankė pasakiškas žmonių skaičius. Pagarsėjusi ankstyvesniais metais lietuvių liaudies meno parodomis "Bakužė" per visą parodos laiką buvo kimšte užkimšta lankytojų. Būdamas prie pat įėjimo į parodą, ji magnetiškai įtraukdavo kiekvieną bendros parodos lankytoją, einantį į parodą, ar iš jos išeinantį. Ir todėl galima tvirtinti, kad genocido parodą aplankė beveik visi 178,677 asmenys, kurie lankėsi bendroje parodoje. Tai gražus vietos lietuvių prisidėjimas, išnešant Lietuvos kančių ir laisvės šauksmą į platųjį pasaulį, panaudojant tam labai gerą progą.

Parodoje buvo pavaizduotas bolševikų ir nacių teroras Lietuvoje per tris okupacijas. Joje parodytos nuotraukos atskirai ir masiniai įvykdytų žiauriausių žudynių, autentiškų dokumentų, iš kurių matyti, kokiu rafinuotumu ir planingumu siekiama lietuvių tautos sunaikinimo. Dauguma eksponatų vaizdavo bolševikų žiaurumus, kuriems pagrįstai skirta daugiau vietos ir dėmesio ne tik todėl, kad tie žiaurumai dar tebetęsiasi Lietuvoje ir gresia visam laisvajam pasauliui, bet pat pat ir todėl, kad jie gerokai prašoka nacių varotus žiaurumus. Teisingai parodoje buvo atskiru plakatu nurodyta, kad tai tik mažoji dalis to teroro, kuris bolševikų vykdomas Lietuvoje ir kituose

pavergtuose kraštuose. Siekiant ko pilniau pavaizduoti genocidą, lietuvių liaudies menui — drožiniams, audiniams ir mezginiams — skirta tik atliekamoji vieta. Tuo būdu mūsų tautos kančios ir auksas pilnai atsispindėjo jos kūrybinės galios kontraste.

Susidomėjimas paroda buvo nepaprastai didelis. Daugiausia dėmesio susilaukė nacių ir bolševikų bei jų teroro priemonių vaizdai. Daugelis lankytojų nesitenkino paruoštais po eksponatais paaiškinimais lietuvių ir anglų kalbomis, o kreipėsi į būdincias lietuviškas, prašydami platesnių informacijų apie dabartinę padėtį Lietuvoje, apie rezistencinę veiklą ir tt. Net kelios organizacijos prašė paskolinti genocido eksponatus parodomis, kurias jos norėtų suruošti savo nariams.

Paroda būtų buvusi dar vaizdingesnė, jei joje būtų parodytos diagramos, vaizduojančios lietuvių tautos nuostolius trijų okupacijų laikotarpyje, palyginant juos su kitų tautų turėtais nuostoliais žmonėmis paskutinio karo metu.

Parodos atidarymo proga pasakotoje P. Viščinio kalboje tai buvo nurodyta, bet tati girdėjo tik tie, kurie dalyvavo to atidarymo programoje.

Parodą plačiai aprašė vietinė amerikiečių spauda. Tik bostoniške lietuvių spauda (Darbininkas ir Keleivis) kažkodėl apie ją nieko neparasė tuo metu, kada paroda vyko, nors parodos atidaryme teko matyti net vieną iš tų laikraščių redaktorių.

Parodos atidarymui paruoštoje programoje nurodyta, kad atidarymas jungiamas su Rugsėjo 8 d. minėjimu. Tai graži idėja, kuri, tačiau, realizuota

nelabai vykusiai. Išskyrus kun. Pr. Strakausko ir P. Viščinio kalbas, kurių pirmoji buvo angliška, o antroji lietuviškai, kita programa buvo persilpana tiek parodos atidarymui, tiek Rugsėjo 8 d. minėjimui. Mažos sudėties parapijos choras ir keturių porų tautinių šokių grupė — buvo silpnas pasirodymas atvirame ore. Bent tautinių šokių grupę galima buvo sudaryti žymiai stipresnė.

Su parūpinta literatūra anglų kalba išėjo irgi nekaip. Vietoje platinimo, toji literatūra buvo taip užkišta, kad tik parodos paskutinėmis dienomis atrasta. O jos, kaip Raudonoji Žvaigždė, Genocidas ir kt., galima buvo daug išplatinti.

Nepaisant šių ir kitų smulkesnių trūkumų, kurių galima buvo išvengti prie bent kiek didesnio darnumo ir rūpestingumo, vistiek paroda atliko milžinišką darbą mūsų kančių ir siekių išpopuliarinimo srityje.

Dokumentacijos medžiaga buvo gauta iš Martirologijos skyriaus (J. Rimašausko), Cleveland.

Gerai, kad "Lietuvių Bakužės" valdytojai susiorientavo ir išnaudojo tokią puikią progą! Tai gražus senų ateivių ir tremtinių glaudaus bendradarbiavimo rezultatas! **Velutis**

Re-elect YOUR Congressman
FRANCES P. BOLTON
 Twenty-Second District
 Bolton for Cong. Comm.—F. N. Horn, Secy.

SENA MADA
ne man!
AŠ SAKAU NUMERĮ!

Tolimo atstumo sujungimas gaunamas dukart greičiau, jei pasakote telefonininkai užmiešio šalies numerį. Tai yra modernus būdas gauti greitesnį ir geresnį patarnavimą.

THE OHIO BELL TELEPHONE COMPANY

Greitesniam patarnavimui turėkite savo asmeninį numerį sąrašą!

Artimiausi IRO planai

Rugsėjo 29 d. Muenchene įvyko IRO spaudos konferencija, kurios metu Mr. Philips E. Ryan, IRO amerikiečių zonos direktorius tremties spaudos atstovas painformavo aktualiais klausimais.

Spalių vidury įvykstančioje IRO konferencijoje bus, be visos eilės kitų klausimų, svarstomas ir IRO veiklos pratęsimas klausimas. IRO veiklą pratęsti reikalauja viena iš svarbiausių aplinkybių, būtent, reikalas išpildyti emigracijos programą, kuri iki 1951 metų kovo mėn. jokiu būdu nebus galima išpildyti.

D. Kingsley pareiškimu, šiuo metu Vokietijoje ir Austrijoje dar tebėra apie 240,000 tremtinių, turinčių teisę emigruoti. Iki ateinančių metų kovo mėn. jokiu būdu toks skaičius negalės išemigruoti. Tegul iš esamo skaičiaus išemigruos 175,000 — 200,000. Ir toks skaičius per likusius 6 mėn. negalės spėti sutvarkyti bylą ir išemigruoti. Ši aplinkybė ir esanti svarbiausia priežastis IRO veiklai pratęsti iki 1951 m. rugsėjo pabaigos.

Jau buvo pranešta apie DP Komisijos Washingtono nutarimą panaikinti suvaržymus būv. pabaltiečiams kareiviams emigruoti į JAV. Pastarojo spaudos konferencijoj šis klausimas buvo plačiau paaiškintas. IRO dir. amerik. zonoje, P. E. Rayn, pareiškė, jog nuo šiol pabaltiečiai (lietuvių, latvių ir estai), tarnavusieji vokiečių kariuomenėje, jau turi teisę registruotis emigracinėse įstaigose užvesti byloms emigracijai į JAV. Iki šiol tarnavusių vokiečių kariuomenėje pabaltiečių, kaip ir kitų, bylos iš viso nebuvo priimamos. Kadangi yra išaiškinta, kad pabaltiečiai buvo vokiečių kariuomenės imami prievarta, tad dabar buvusieji varžymai atšaukti. DP komisija pabaltiečių, būv. vokiečių kariuomenėje, pareiškimus emigracijai pradėjo imti nuo rugsėjo 14 d.

Čia pat spaudos atstovų buvo iškeltas klausimas, ar nuo šiol galės dėti pastangų į JAV emigruoti ir tie pabaltiečiai būv. vokiečių kariuomenėje, kurie per buvusius UNRRA ir IRO skrydinius yra išskryninguoti ir dabar neturi statuso.

— Kurie neturi statuso, t. y. tie, kurie buvo išskryninguoti, dabar negalės pasinaudoti esamomis lengvatomis. DP komisijos nuosprendis nenumato tokio klausimo, kad IRO padaryti sprendimai būtų panaikinti ir reikalas pradėtas iš naujo aiškinti. Taigi esamu palengvinimu galės pasinaudoti tik tie pabaltiečiai, buvę vokiečių kariuomenėje, kurie turi DP statusą.

SVEIKATA -- DIDYSIS TURTAS
 DIRVOS SKYRIUS SVEIKATOS KLAUSIMAMS
 Veda dr. D. Degeys, Cleveland

Kodėl į druską deda jodo?

Žmonės, kurie yra gerai nuauję, gerai išsivystę ir jaučiasi sveiki, turi būti dėkingi jodui. Daug kas nei nežino, kad kiekvieną dieną su maistu jis paima tam tikrą kiekį jodo, nes jo yra visur: žemėje, augaluose ir maisto produktuose.

Jeigu atimtume iš maisto jodą, vaikai sustotų augę, o suaugusieji pradėtų sirgti. Sakykim kalnuose, kur jodą nuo žemės paviršiaus nuplauna lietus, visi augalai jo turi mažiau. Todėl Alpių Pyrinėjų arba Himalajų kalnuose gana dažnai galima matyti neužaugusių žmonių, kretinaiš vadinamųjų. Jie turi keistą išvaizdą: maži, kreivomis kojom, turi didelę atsikišusią kaklo liauką — gužiu vadinamą, keistą veido išvaizdą ir yra protiška atsilikę nuo normalių žmonių.

Kodėl? Todėl, kad jie, vartodami kalnuose augantį maistą ir kalnų vandenį, negauna pakankamai jodo.

Kiekvienas žmogus turi taip vadinamą thyroid gland — kaklo liauką, kuri gamina tam tikrą medžiagą, vadinamą hormonu, kuri turi nepaprastai didelę įtaką žmogaus ir kito gyvio išsivystimui ir augimui. O to hormono svarbiausią dalį sudaro jodas. Jeigu jodo žmogus gauna per mažai, liauka pradeda augti ir žmogus gauna taip vadinamą gužiu ligą (goiter).

Manau, kad beveik visi matė, kaip ta padidėjusi liauka atrodo. Bet ždome, kad tie gužiai atsiranda ne tik kalnuose, bet ir lygumose arba slėniuose, kuriuose yra per mažas jodo kiekis žemės paviršiuje.

Akron, Ohio, buvo darytas bandymas su mokyklinio amžiaus vaikais. 2,305 mokiniai buvo maitinami reguliaria dieta, bet neduodant papildomai jodo. Po trijų metų iš šito skaičiaus buvo duodama jodo mažais kiekiais (kiekvienais metais 2 gramų jodo druskos) ir iš šito skaičiaus tik 5 vaikai susirgo, kurie, padidinus jodo kiekį, irgi visiškai pasveiko.

Taip pat buvo pastebėta, kad jeigu neštumo metu motina negauna pakankamai jodo, tai vaikui gimsta nepilnai išsivystę. Sakysim, taip vadinama kiško lūpa, vandeninių smegenys, arba atviras stuburo kanalas gali būti dėl per mažo jodo kiekio motinos kraujyje.

Kartais neštumo metu pas kai kurias moteris pradeda augti tas nelemtas gužys. Tai yra ženklas, kad jina gauna per mažai jodo, arba jos jodo pareikalavimas padidėja. Tokiu atveju nereikia stabdyti to gužio augimo kokiais nors nežinomais vaisiais, bet reikia duoti didesnę kiekį jodo. Žinoma, čia jau yra gydytojų dalykas, kaip ir kokiu atveju tą jodą paskirti.

Miniu čia šita faktą todėl, kad tokių neišsivystymo žymių teko matyti ligoninėse didelį kiekį, ypač tose šeimose, kuriose buvo pastebėta gužio liga.

Labai įdomus bandymas yra su vadinamu axolote gyvūneliu.

Šitas gyvūnelis gyvena Meksikos vandenysė ir yra labai panašus į mums gerai žinomą bužgalvį. Jis priklauso tarpinei žūvinei, kuri yra tarp varlės ir žuvies. Jis dažnai pasilieka žuvis formoje ir gyvena tik vandenyje. Jeigu į tą vandenį įdeda jodo arba thyroid hormono, tie gyvūneliai visiškai pasikeičia ir išauga kitokie. Jiems pranyksta žiaunos, atsiranda plaučiai, jie išlipa iš vandens ir gyvena žemės paviršiuje.

Todėl suprantama, kad sveikatos skyrius, susitaręs su Nutrition Board of the National Research Council, įsikūšio į žmonių maitinimą ir nutarė duoti visiems gyventojams jodo jiems žinoma ar nežinoma forma.

Kadangi vienas iš daugiausia vartojamų prieskonių yra valgomoji druska, tai ir buvo įsakyta druskos fabrikams, kad į parduodamą valg. druską būtų įmaišyta tam tikra dalis jodo.

Dėl vietos stokos negalima suminėti visų jodo gerųjų sąvybių. Pvz., kaip jis padeda aukšto kraujo spaudimo ar reumato atvejais, bet apie tai gal bus progos pakalbėti kitą kartą.

PADEKITE SURASTI

Ieškomieji ar apie juos turintieji bet kurių žinių prašomi atsiliepti Lietuvos Generaliniam Konsului šiuo adresu:

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA
 41 West 82nd Street
 New York 24, N. Y.

Balčiūnas Jonas, ir dukterys Antanina ir Ona, kil iš Paraisupkos km., Sasnavos vl., Marijampolės ap.
 Balašytė Laima, kil iš Panemunelio, Rokiškio ap., gyvenusi Panevėžyje ir Kaune.
 Čižauskas Izidorius, dr.
 Dzindzelela Aleksandras
 Gabrėnas Romualdas, iš Miegonių k., Kupreliškio par.
 Kairaitis Pranas, iš Voverių km., Sintautų vl., Šakių ap.
 Keršulytė Uršulė, iš Raugališkio vienkienio, Subačiaus vl., Panevėžio ap.
 Kulikauškas Vincas, iš Padusio km., Antaleptės vl., Zarasų ap.
 Kurkauskaitė - Matukaitienė Uršulė, iš Rutkiškų km., Alvito vl., Vilkauskio ap.
 Kurkauskas Petras, iš Rutkiškų k., Alvito vl., Vilkauskio ap.
 Lekešys Juozas, iš Vilkauskio ap. Matukaitienė - Kurkauskaitė Uršulė, iš Rutkiškų km., Alvito vl., Vilkauskio ap.
 Meliauskas Juozas, iš Gižių vl., Vilkauskio ap.
 Mickevičius Juozas, iš Kybartų Mikalkevičius (ar Mikalavičius) Jonas, iš Truskavos m., Kedainių ap.
 Mikalavičius (ar Mikalkevičius) Jonas, iš Truskavos m., Kedainių ap.
 Miknis Pranas, iš Pašerėnės km., sūnus Izidorius.
 Pautienūtė - Stankevičienė (Stankevičiūtė) Juozas, brolis Aloyzas, kienė) Magdė, kilusi iš Skerpiejų km., Lankeliškų vl., Vilkauskio ap.

km., Lankeliškų vl., Vilkauskio ap.
 vyras Stankevičius (Stankus) Adomas, ir dukterys Marijona ir Veronika.
 Petkus Pranas
 Petrauskas Jurgis ir Vincas ir sesuo Agota, iš Gražiškių par., Vilkauskio ap.
 Punksis Motiejus, iš Papiškių km., Pušaloto vl., Panevėžio ap.
 Sakalauskas Simonas, iš Gudelių km., Vilkauskio ap.
 Šlaustas Albertas, gyvenęs Papilės m., Šiulių ap.
 Stankevičius (Stankus) Adomas, žmona Pautienūtė Magdė, kilusi iš Skerpiejų km., Lankeliškų par., Vilkauskio ap., ir dukterys Marijona ir Veronika.
 Stankus (Stankevičius) Adomas, žmona Pautienūtė Magdė, kilusi iš Skerpiejų km., Lankeliškų vl., Vilkauskio ap., ir dukterys Marijona ir Veronika.
 Stankus Vincas, iš Vaisių ap. ir Jasnagros dv., Žaiginio par., Šiluvos vl., Raseinių ap.
 Urbakonis Petras, iš Miliūnų km., Šuvališko par.
 Venšovaitis Jonas, iš Gelgaidiškių dv., Šakių ap.
 Zemaitaitis Jokūbas, iš Biukiškės k., Vainuto vl., Tauragės ap.
 Žemantauskas Jurgis, iš Vainuto vl., Tauragės ap.
 Zubrickas Juozas, iš Braškių km., Sintautų vl., Šakių ap.

AŠ LAIKIU PAMALDAS UŽ S T A L I N Ą

Įdomus stačiatikių dviviskio pasipasakojimas. 60 puslapių knygelė. Kaina — 50 centų Galima užsisakyti Dirvoje, siunčiant 50c pašto ženklais, arba \$1.00 už dvi

GUDRU BŪTI MODERNIA!
GUDRU BŪTI TAUPIA!

JUS galite **ABEJA** su **NAUJA GASO VIRTUVE**

Žinoma, jūs norit būti moderni! Jūs norit, kad viskas jūsų namuose būtų skoningai modernu... kad galėtumėt džiaugtis modernaus gyvenimo patogumais... ir kad jūsų biudžetas būtų suderintas su modernia ekonomija. O šiais laikais kaip tik YRA modernu būti taupiam!

Jeigu jūs pasirenkate gasinę virtuvę, jūs visa tai gaunate! Jūs atliekate virimą per rekordiškai trumpiausią laiką, nes gasas jums per akimirka duoda karštį, yra pasiruošęs veikti tuo pačiu momentu, kai tik jį atsukate. Jis leidžia jums pasirinkti tūkstankčius įvairių karštumų — jums niekad nereikalingas kompromisas nei į vieną nei į kitą pusę... visada turit lygiai, kiek reikia!

O kai ateina laikas subalansuoti jūsų biudžetą — jūs visada atrandate, kad gasas yra labai pigus, kad nuo jo jums dažnai lieka pertekliaus fondas, kurį galite sunaudoti kitiems dalykoms!

Tad būk moderni!
Virk, kaip verda gudrios, jaunos ir modernios virėjos ...

GASU

TELEVIZIJA!

'The Women's Window'
 DALYVAUJA LOUISE WINSLOW
 Nuo pirmad. iki pentad., 2:30 v. p. p.
WEWS — Channel 5

The EAST OHIO GAS Company

Clevelande ir APYLINKĖSE

KLAUSYKIME STOSKIUTĖS!
Pirmadienį, spalio 16, tarp 9 ir 9:30 vak. Telefono Bendrovių radijo koncerte lietuviškai dainuos P. Stoškiūtė. Paklauskym ir nepagailėkim laišku!

PAGERBTUVĖS
Čiurlioniečiams grįžus iš didžiojo pasirodymo New Yorke, jų sponsorai rengia jiems pagerbimo pobūvį Tamošaičių rezidencijoje. Kviečiami visi ansamblio dalyviai. Sponsorai susišino telefonu MU 1-1593.

SLA KUOPŲ VAKARE
kuris bus lapkričio 18, pažadėjo dalyvauti centro atstovai — dr. M. Vinikas ir dr. S. Biežis.

TREMTINIŲ SUSIRINKIMAS
bus spalio 22 d. Ruoškites!

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI
Kada jūsų namai arba rąkandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, ne-gu išmoka už nuostolius.
P. J. KERSIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.

JONAS G. POLTER
Lietuvis
Namų Maliavotojas
Popieriuotojas
Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.
495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

Mūsų specialybė
virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų
PERTAISYMAS
Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius
K. ŠTAUPAS
16908 Endora Rd. KE 1-8794

NO BETTER TERMS ANYWHERE
LOANS TO REPAIR, MAINTAIN, MODERNIZE YOUR HOME OR BUSINESS PROPERTY
The Cleveland Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

GEROS ANGLIES šaukite — EN 1-3300
Geriausia Pocahonta, kiaušiniai ar gaba!ai
Mūsų anglis gera — Mūsų patarnavimas dar geresnis
Pabandykit ir įsitikinkit!
Skubus pristatymas
MARKET COAL CO.
1261 Marquette Ave.—Agnes Klenencic, Sav.

KUN. KAZIM. ŠIRVAITIS,
dirbęs šv. Jurgio parapijoje, pakviestas į šv. Jono Kolegią, vadovaujamą vyskupijos, dėstyti socialologijos mokslus.

JAU ANTRAS ČIURLIONIETIS I KARIUOMENĖ
Prieš tris savaites į kariuomenę išvyko pirmasis čiurlionietis Ernestas Samas. Šį antradienį į kariuomenę išvyko naujakuris, senas čiurlionietis Vincas Juodvalkis.

ISKOVOJO GARBINGAS VIETAS
Inž. Dr. Algirdas Nasvytis, neseniai iš Vokietijos atvykęs į Clevelandą, jau spėjo dalyvauti keliose šachmatų pirmenybėse ir laimėti garbingas vietas, Clevelando ir Ohio valstybės pirmenybėse jis laimėjo antrąsias vietas.

VIS KANADOJ...
Pereitą šeštadienį čiurlionietė Aldona Knystautaitė ištėkėjo už Kanadoj gyvenančio naujakurio Vytauto Bigausko, kuris irgi žadėda būti aktyviu čiurlionio ansamblio nariu.

PASKAITOS
Cleveland Public Library rengia višą eilę paskaitų pagrindinėje skaitykloje, 325 Superior Ave, kas antradienį, 2:00 val. p. p. Ateinantį antradienį bus Hazel Janicki paskaita "Ar tai menas, ar dviprasmiškumas". Prele-gentas yra dailininkas ir "Gegužės Parodos" premijos laimėtojas.

KALĖDŲ SIUNTINIŲ KARIAMS
Nuo spalio 15 iki lapkričio 15 yra laikas siųsti siuntinius kariams į užjūrius su kalėdinėmis dovanomis. Tie siuntiniai neturi būti sunkesni kaip 70 svarų ir ilgio-plčio-aukščio linija iš viso ne daugiau kaip 100 colių. Turė-dėte ir apvynioti storu popieriu. Nega-būti sudėti į medinę ar dvigubo fibro lima siūsti dėgtukų ir skyščių, o į kai kuriuos Europos kraštus ir rūkalų. Iš viso patariama siųsti kaciams dovanas ne siuntiniais, o pinigais.

IMTYNĖS ARENOJE
Ateinantį pirmadienį jau įvyks pirmosios rudenį J. Gansono organizuo-jamos imtynės. Svarbiausiose imtynė-se susitiks Gene Stanlee su argenti-niečiu Rocco. Bus dvišios kitos imtynės ir vienos porinės — du prieš du.

STATEMENT
of the ownership, management, and circulation reported by the Act of Congress of August 24, 1912, as amended by the Act of March 3, 1933, and July 2, 1946 (Title 39, United States Code, Section 233).

Of DIRVA, published weekly at Cleveland, Ohio, for October 1, 1950.
1. The names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business manager are: Publisher: Ohio Lithuanian Publishing Co., 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio; Editor: Vincas Rastenis, 1351 Giddings Rd., Cleveland 3, Ohio; Managing Editor: Vincas Rastenis, 1351 Giddings Rd., Cleveland 3, Ohio; Business Manager: Vincas Rastenis, 1351 Giddings Rd., Cleveland 3, Ohio.
2. The owner is: (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual member, must be given.) The Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio; Vincas Rastenis, 1351 Giddings Rd., Cleveland 3, Ohio; Jonas Sakalavskas, Chicago, Ill.; Joseph J. Bachunas, Tabor Farm, Sodus, Mich.; K. S. Karpius, 315 East 264 St., Euclid 17, Ohio; Anna F. Lane, Stony Brook, L. I., N. Y.; M. J. Colney, 148 Grand St., Waterbury, Ct.
3. The known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: (If there are none, state.) Joseph J. Bachunas, Tabor Farm, Sodus, Mich.; K. S. Karpius, 315 East 264 St., Euclid 17, Ohio; Anna F. Lane, Stony Brook, L. I., N. Y.; M. J. Colney, 148 Grand St., Waterbury, Ct.
4. Paragraphs 2 and 3 include, in cases where the stockholders or holders appear upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting; also the statements in the two paragraphs show affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of bona fide owner.
5. The average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the 12 months preceding the date shown above was: (This information is required from daily, weekly, semi-weekly, and tri-weekly newspapers only.) 3,460.
Editor & Business Manager
Sworn to and subscribed before me this 8th day of October, 1950.
(SEAL) PAUL P. CHALKO,
Notary Public
My commission expires February 7, 1952.

SEKMADIENI, SPALIO 22 ANTRASIS DIRVOS VAKARAS

Publikai labai pageidaujant, vėl bus vaidinama komedija

MOTERIMS NEIŠSIMELUOSI

Režisuoja ir dekoracijas rengia "Rūtos" Jaunimo

Teatro vadovas

PETRAS MAŽELIS

Vaidina:

Motina	E. Rasteniene
Tėvas	K. Cicėnas
Duktė	R. Brazilevičiūtė
Žentas	P. Maželis
Zento draugas	J. Gražulis
Artistė	V. Morkūnienė
Teatro direktorius	A. Liutkus
Artistės sužadėtinis	A. Dumbrys
Artistės tarnaitė	J. Pėterienė
Artistės tarnas	R. Korsakas

PO VAIDINIMO,
kaip ir pirmąjį kartą,
ŠOKIAI IR BUFIETAS

LIETUVIŲ SALE • CLEVELAND, OHIO

Vaidinimo pradžia 6:00 v. vak. Šokiai — 8:00 v. v.

BILIETAI:

- 1 — 8 eilės po \$1.00
- 9 — 16 eilės po .80c.
- Stovimos vietos 50c.

Bilietai parduodami

DIRVOS REDAKCIJOJ

Galima ir patariama tuojau užsisakyti juos telefonu:

EN 1 - 4486

kasdien nuo 7:00 val. ryto iki 8:00 val. vakaro.

Bilietus užsisakysite tu-ri atsiimti juos ne vėliau kaip iki spalio 19 dienos.

Laiką neatsiimti bilietai galės būti parduoti kitiems.

Vietos bus numeruotos, kaip anksčiau skelbtajame plane. Prieš pirmą parduodamą eilę dar gali būti rezervuota viena ar dvi eilės iš toliau atvykusiems svečiams ir vakaro talkinin-kams. Reikalui esant gali būti papildoma 17-ta eilė. Šonuose pristatomų vietų šį kartą nenumatoma.

PATYRIMAS RODO, KAD REIKIA PASISKUBINTI!

Trijų suaugusių, dirbančių asmenų šeima

IEŠKO BUTO

Prašo pranešti — EN 1-2877

"Society Plan" jums padeda taupyti!

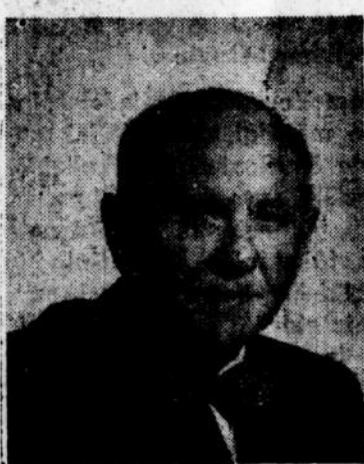
Ateikit. Susipažinkit su 3 laipsnių planu, kaip sudaryti Jūsų taupymo saskaitą, arba pareikalaukit žaštu

Nemokamos Knygeles

išaiškinančios apie šį asme-nišką patarnavimą.

Nemokama vieta automobiliui pa-statyti Jums esant banke, tuojau už namų, 127 Public Square.
Federal Deposits Insurance Corp. narys.

JAMES METZENBAUM,
kandidatas teisėjui į Ohio Aukščiausiąjį Teismą

Gimęs ir gyvenęs visą amžių Clevelande. Baigęs Western Reserve Universiteto Teisų Mo-kyklą, kurioje vėliau buvo mo-kytoju. Jau per 40 metų prakti-kuoja teisės srityje. Jis yra au-torius Mokyklų Fondo Įstaty-mo, taip pat autorius visos eilės įstatymų, išleistų kovai su de-presijos pasekmėmis. Jis buvo tris kartus išrinktas Ohio senato-

riam. Yra parašęs knygą apie miestų paskirstymą zonomis, kuri plačiai naudojama miestų administracijos ir teismų. Yra parengęs naują modernų įstaty-mo projektą pagalbėti proto li-gonims.

Nuostatus apie miesto suskirs-tymą zonomis (gyvenamomis, prekybinėmis ir pramoninėmis) apgynė Aukščiausiam Teisme, laimėdamas bylą prieš JAV ka-ro sekretorių. Daug yra domė-jęsis švietimo reikalais ir yra gynęs Ohio teisme skautus. Da-bar lapkričio 7 dienos rinkimuo-se kandidatuoja į Ohio Aukš-čiausiąjį Teismą teisėju.

HIPPODROME

Netrukus pradės rodyti "The Fireball" su Mickey Rooney ir Pat C'Brien. Svarbiausioj rolėj Marilyn Monroe. Asfalto Džunglių žvėgždė. Tai yra autentiška istorija apie rati-nių "pačių" rungtynes.

RKO Keith's 105th

Spalio 11 — 14 "Three Secrets" su Eleonora Parker, Ruth Roman ir Patricia Neal.

PLUNKSNINĖS ANTKLODES 7.90
Pagalvių atnaujinimas 1.25
MATRASŲ perdirdimas nuo 4.00
Iš plunksnų padaryti patalai
PAIMAM IR GRAŽINAM NEMOKAMAI
LEELAND BEDDING & RENOVATING
3950 Lee Rd. WY 1-5661

Nepaprasta! MONCRIEF'O
1950 SILDYMO ir VĒDINIMO VIENETAI
★ GAS ★ OIL ★ COAL
THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

NEW CHINA RESTAURANT

Cleveland's Finest and Most Beautiful Eating Place
CHINESE and AMERICAN DISHES
1710 EUCLID AVE.

CLEVELAND, OHIO

Malonus Vasaros Laikas Praeis!

Žmogus turi rūpintis apie artėjančio rudens ir ateinančios žiemos reikalus. Malonesne ateitimi žmogui irgi reikia rūpintis ir tam tikslui reikia taupyti. Taupymas yra tikras kelias į laimę. Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta. Santaupos čia yra apsaugotos Federal Insurance Corp. ir Jungtinių Amerikos Valstybių valdžios.

Čia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose. Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515
WM. DEBBS PAINTING CO.
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS - JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę
7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Dabar jau turime didesnį rinkinį Deimantų, Žiedų, Laik-rodėlių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby
Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—
6202 SUPERIOR AVE. HENDERSON 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENDICOTT 1-1763

NUOMONĖS

RAŠALO AŠAROS

Bronys Raila

Kai kurie mūsų "gyvenimo pagrindai".

J. O. Širvydo Biografijos Komisijos pirmininkui Juozui Sagiui pasidaravus, 1941 metais Amerikoje buvo išleista stora, beveik 500 puslapių knyga...

Štai dr. J. Šliupo nuomonė apie 19-jo amžiaus pabaigos lietuvius Amerikoje: "Neturimė žmonių, kurie pasižymėtų aukštesne idėja ar kultūriniam darbu..."

1) Per keletą metų atvyksta gal kokie 25,000 naujų, nepriklausomai Lietuvos išaugusių lietuvių. Tai tik vienkartinis antplūdis...

2) Tų minių žemas apšvietos laipsnis, didelis neratingumas ir palinkimas girtuokliauti; 3) Lietuvos valstiečiui neįprastos ir sunkios, mažai apmokamos darbo sąlygos;

4) Aštri, kai kada visai ribas pereinanti, pirštais suskaitomų inteligentų būrelis tarpusavinė kova; 5) Karštasis ir jokių smūgių nebeįsiviešėjimas Lietuvos prisirišimas Tėvynės reikalams...

Man buvo įdomu į šiuos pabrėžiamus, klausia, ar dabar, pakilus Dirvos kainai, jie neturi primokėti. Pakartojame, kad prieš spalio 1 dieną mokėjė už Dirvą, net jeigu tai buvo ir jau paskelbus naują kainą...

Nelogiška Bet tu turi aiškiai žinoti, kad toks pareiškimas tau visiems laikams atima teisę tapti Amerikos piliečiu. Jeigu tu, tokį pareiškimą padavęs, norėtum laikinai iš šio krašto išvykti, tau gali būti uždrausta grįžti atgal.

Kai aš vykau iš Grohno stovyklos į JAV, prieš sėdant į laivą mums buvo išdalintos knygtės, spausdintos vokiečių kalba, bet pavadintos angliskai: "Guide for New Americans".

"Jeigu tu esi kito krašto pilietis, tai turi teisę prašyti atleidimo nuo karinės prievolės." Kur logika? J. D. Binghamton, N. Y.

NUO VILNIAUS Miesto TEATRO - LIGI NEW YORKO CARNEGIE HALL!

Čiurlionio ansamblis dešimtaisiais savo gyvavimo metais įkopė į pasaulio meno žvaigždžių estradą - Carnegie Hall.

Juliaus Seaman, ilgametis New York Times, Herald Tribune ir kitų didžiųjų dienraščių muzikos ekspertas, kapitalinio veikalo "Great Orchestral Music" autorius, nedvejodamas pareiškė, kad Čiurlionio ansamblio dainos, muzika ir šokiai buvo atlikti be priekaištų, jie yra verti pasirodyti didžiųjų menininkų scenoje.

New York Times radijo stotis WQXR transliavo Čiurlioniečių koncertą milijonams niujorkiečių, pridėdami savo puikius ir reikšmingus paaiškinimus apie Lietuvą.

Kaip žinome, Voice of America daro visus pasirošimus transliuoti pranešimus į Lietuvą. Ši radijo stotis užsirašė į juostas visą ansamblio koncertą iš Carnegie Hall ir tikisi savo pirmoje lietuviškoje transliacijoje perduoti į Lietuvą Čiurlionio ansamblio koncertą.

Koncerte atsilankęs Edward Corsi, New Yorko valstybės DP komisijos pirmininkas, užėjo į sceną ir viešai karštai žodžiais pasveikino lietuvius.

New Yorko ir Philadelphiaus meno mėgėjai amerikiečiai, susiradę Čiurlioniečius užkulisuose, reikė savo susižavėjimą.

Čia jau netenka kalbėti apie tuos tūkstančius tremtinių ir amerikiečių lietuvių, kurie miniomis stovėjo apsupę Carnegie Hall ir Academy of Music rūmus, belaukdami išeinančių Čiurlioniečių, kad galėtų išreikšti savo džiaugimą ir pasigėrėjimą.

Iš kitos pusės - yra skaitytojų, kurie nepastebėjo kainos pasikeitimo ir siūnčia 3 dolerius, prašydami prenumeratą pratęsti metams. Pavyzdžiui, kurių prenumerata baigėsi apie spalio pradžią arba ir anksčiau, pranešimas jiems buvo išsiųstas dar rugsėjo mėnesį arba anksčiau, nurodant seną kainą.

dasi pasaulyje, suprato, kur yra pavojus ir ką reikia daryti, kad jis viso pasaulio nepartlokštų.

Dar tik dalis suprato ir tai neturi visiškai pasiryžimo pikta rauti iš šaknų. O daugeliui, labai dar daugeliui ilgai reikės aiškinti, jog visiškai nėra prasmės įtikinti vilką, kad jis nenorėtų avienos...

Tarp trijų beržų

VIENAS SKAITYTOJAS prisimena jaunimo skyrįje pastebėtą nusiskundimą, esą, jaunimas paklydęs tarp partijų... Jis tą pateisina, turėdamas mintyje kai kurias europines partiškas painiavas.

Mes nebūtume linkę tokį paklydimą pripažinti savaime suprantamam. Amerikoje lietuviai, tiesa, yra susiskirstę srovėmis, kurių, tačiau, vos keturios reiškiiasi organizuotai. Tad paklydimas tarp jų kiek primena paklydimą tarp trijų beržų...

LIETUVIŠKŲ PARTIJŲ tikra to žodžio prasme Amerikoje nėra ir būti negali. Čia veikiančios lietuvių organizacijos, nors kiek ir skiriasi vienos nuo kitų savo pažiūromis ir dalykais, bet jos čia neturi programų valstybei tvarkyti ir nesiekia valdžios.

PASAULĖJIŲŲRŲ bei nuomonių įvairumas nėra nuodėmė. Tai visai natūralus reiškinys. O iš to ir susidaro visuomeninės srovės.

Jeigu kas tarp keturių visuomeninių srovių paklysta, tai tik todėl, kad matyt, visiškai nesidomi visuomeninio gyvenimo reiškiniais.

Neseniai buvo Katalikų Federacijos Seimas. Kas paskaitys tos srovės laikraščiuose plačius aprašymus ar ben kituose laikraščiuose trumpus atsiliepimus, tam jau nereikš skustis, kad jis neturi supratimo, kas tai yra Lietuvių Katalikų Federacija Amerikoje.

Šį savaitgalį įvyksta New Yorke Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos svarbūs posėdžiai. Kas vėliau pažvelgs į spaudą, ką ten svarstė ir ką nutarė, tas matys, ką daro ir ko siekia ši srovė. Panašiai nusunku susipažinti ir su kitomis.

O susipažinus paaiškės, kad visa tai yra toli ne taip painu, negu, pavyzdžiui, beisbolo pirmenybių lentelė tam, kas nesidomi beisbolu.

ZINOMA, jei kas norės kartą į kurį laikraštį žvilgtelėjęs jau ir jaustis viką sužinojęs bei pažinęs, - apsiriks. Juk net savo giminių iš pirmo susitikimo didesniame būry negali iš karto visų gerai atskirti...

Norint pažinti visuomeninį gyvenimą, reikia jį sekti, ir sekti nevienšališkai, o taip pat pradėti jame ir dalyvauti.

Negeras dalykas yra visuomenėje partijų ar srovių rietenos dėl tuščių ar menkos reikšmės dalykų, bet argi tai priežastis, jei taip ir yra, užsidaryti savam kiaute ir saugoti kaž kokią įsivaizduotą "nekaltybę", nieko neveikti, nieko nesistengti ir tuo dar didžiūotis, kad, štai aš galėčiau kalnus nuversti, bet nenoriu rankų teptis "su tomis partijomis"! Reiktų dar gerai perkratyti sąžinę - ar toks pasiteisinimas atsiranda dėl tos "nekaltybės", ar dėl... malonumo, kurio turima nieko neveikiant.

Stassenas ir Stalinas

PEREITOS SAVAITĖS pabaigoj pasklido žinia, kad vienas iš žymesniųjų respublikonų partijos asmenų, Harold E. Stasen, parašė laišką tiesiai Stalinui. To laiško turinys yra trumpai atpasakotas pirmajame Dirvos puslapyje.

Pats Stassenas tame laiške primena, kad jis yra tik privatus asmuo, rašo tą laišką be valdžios žinios. Prideda ir tai, kad net ir partija, kuriai jis priklauso, nėra valdžioje. Tad kokio to laiško reikšmė?

Valstybės Departamentas pareiškė, kad, jeigu Stassenas Stalinais kviės, pasas tai kelionei Stasseni arba ir jo palydovams bus duotas, bet jokių valdžios įgaliojimų jam toms "deryboms" duoti nenumatoma.

Juokdariai sako, jog vienintelis pamatas tikėtis, kad iš to laiško ir gal būt, pasi- matymo kas nors galėtų išeiti, esąs tik tas, kad Stasseno ir Stalino pavardės panašios... Bet ir tai užmirštama, kad Stalino pavardė nėra tikra...

TOKIOSE APLINKYBĖSE neapsimokėtų daug ir dėmesio kreipti į tą laišką, nes jis išties turi ne daugiau reikšmės, kaip ir Henry Wallace laiškas Kinijos Mao- cetungui, kurį Wallace neseniai parašė, kaip "ūkininkas ūkininkui".

Bet Stasseno laiškas yra kitu atžvilgiu kiek reikšmingas. Neginėjama, kad Stassenas, jis ir nesitarė su Valstybės Departamentu prieš tą laišką rašydamas, tai, matyt, yra apie tai kalbėjęs su eile kitų savo partijos žymesniųjų asmenų - tiesa, ne oficialių partijos vadų, bet vis dėlto reikšmingų vyrų.

Jei Stassenas mano, kad, gavęs Stalino kvietimą, keliautų ne vienas, o su dar keliais žymiais respublikonais, tai tas rodo, jog yra tokių asmenų, kurie į tas kiek keistokas derybas būtų linkę važiuoti. Vadinas, jo laiškas bent dalyje respublikonų partijos sluoksnių turi pritarimo. Del to verta kiek giliau žvilgtelėti į tą laišką.

LAIŠKE pasakytas daug teisybės. Jame pabrėžiamas Amerikos pasiryžimas nesiduoti nuolat lipamai ant kulnų. Bet jame matyti ir daugeliui Amerikoje dar būdinga pažiūra į laisvės problemą pasaulyje.

Kalbėdami apie Trumano pareiškimus, jau nurodėme, kad tuose pareiškimuose kyšo tam tikras nenuoseklumas. Iš vienos pusės kalba, kad laisvė turi būti įgyvendinta ir apsaugota visur, kad, esą, jeigu laisvė paniekinta bent vienoj pasaulio vietoj, tai yra pavojus laisvei ir čia, o iš kitos pusės vis dėlto nuolat išlenda ta mintis, jog jei tik Stalinas toliau nežygiuos, tai viskas tvarkoj ir susitaisyms. Vadinas, ką turi, tai turėk sau, tik jau būk patenkintas ir daugiau nebeikm...

Stasseno laiške ta mintis dar ryškesnė. Jis įtikinėja Stalina, kad, esą, jei tik Amerikos neliesi, tai Amerika niekad prieš tave nekariaus. Tik, esą, pakeisk savo politiką pasaulinės taikos ir žmonių laisvės atžvilgiu, nustok persekioti bažnyčias Balkanuose (kodėl tik Balkanuose?), leisk nuvažiuoti pas tave turistams, pirkliais, studentams, padidink savo valdomų tautų laisvę...

Ožiuji sako, gali sau būti darže, tik tu ne visus kopūstus sugrauzk... Bet ar kas nors girdėjo, kad ožys tokį pasiūlymą su- prastų ir jo atsižvelgtų, kol iš daržo visiškai neišvartas?

TAI REIŠKIA, kad dar ne laikas džiū- gauti, jog Amerika jau suprato, kas de-

Redakcijos ir administracijos adresas - DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Baly GAIÐZIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

DIRVA, Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editor Vincas RASTENIS, Assistant Editor Baly GAIÐZIUNAS. Entered at Second-Class matter December 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice under the act of March 3, 1879.